

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

بهرام رحمانی
۲۵ سپتمبر ۲۰۱۷

بحران کردستان عراق، تهدیدها و ضربالعجل سه روزه بارزانی!

مقدمه

از روزی که اقلیم کردستان عراق، برگزاری همهپرسی و یا فراندوم برای استقلال این منطقه را اعلام کرد، آنچنان هیاهویی در عراق و اقلیم کردستان و منطقه و خارج کشور راه افتاد تا این که سرانجام شورای امنیت سازمان ملل و یا به درستی بگوئیم سازمان دول و یا دقیقتر سازمان متحد «وحوش»، فراندوم در اقلیم کردستان را نگرانکننده خواند. شورای امنیت سازمان ملل متحد شامگاه پنجشنبه ۲۱ سپتامبر ۲۰۱۷، با فراندوم استقلال اقلیم کردستان عراق که قرار است روز دوشنبه ۲۵ سپتامبر برگزار شود، مخالفت کرد. قرار است همهپرسی در اقلیم کردستان عراق برای استقلال، روز دوشنبه ۲۵ سپتامبر ۲۰۱۷ برگزار گردد. شورای امنیت در بیانیه خود که به اتفاق آرا ۱۵ عضو این شورا صادر شد، «نگرانی خود را در باره پیامدهای بی‌ثبات کننده اقدام حکومت اقلیم کردستان برای برگزاری یکجانبه فراندوم، ابراز داشت.

اکنون که کمتر از ۲۴ ساعت به اجرای همهپرسی در اقلیم کردستان مانده است ترافیک دیپلماتیک و بحث و جدل و تهدید بسیار سنگین شده است. به خصوص حکومت‌های فاشیست ملی - مذهبی و هارترین حکومت‌های سرمایه‌داری مرکزی، یعنی حکومت عراق، حکومت اسلامی ایران، حکومت ترکیه و مقامات ریز و درشت این حکومت‌ها اقلیم کردستان را از حمله نظامی و راه انداختن جنگ داخلی تا محاصره اقتصادی تهدید می‌کنند. به عبارت دیگر، این حکومت‌ها با این تهدیدهای‌شان سعی دارند زهر چشم از مردم مبارز و انقلابی و حق‌طلب کرد در خاورمیانه و زیر ستم خودشان بگیرند. حکومت‌هایی که جنبش‌های اجتماعی و احزاب و سازمان‌ها و نهادهای رادیکال چپ و سوسیالیست و همچنین اقلیت‌های ملی و مذهبی از آن‌ها، نفرت دارند و برای سقوط و فروپاشی آن‌ها، همواره به دنبال فرصت مناسب تاریخی هستند.

در حالی چنین هیاهویی توسط دولت مرکزی عراق، دولت‌های منطقه و جهان علیه همپرسی اقلیم کردستان راه افتاده که سران و احزاب اقلیم کردستان عراق و در راس همه مسعود بارزانی رئیس اقلیم کردستان و رهبر حزب دموکرات کردستان عراق، از نظر اقتصادی، تجاری، سیاسی و نظامی تا خرخره به این دولت‌ها و نهادهای بین‌المللی وابسته‌اند! اکنون ضروری‌ست که این مسأله به‌طور جدی و پیگیر به مشغله و مسأله دایمی مردم آزاده و حق‌طلب کردستان عراق باشد تا درس بزرگی از این وقایع اخیر بگیرند و به‌دنبال آن راهکارها و اهدافی باشند که کشتی آسیب‌دیده آن‌ها را به ساحل امن برساند تا بتوانند از ستم و تهدید و جنگ و خشونت رها شوند و سرنوشت خود و جامعه‌شان را مستقیماً و بدون هیچ آقابالاسری و بدون توجه به ملیت، جنسیت، عقاید سیاسی و باورهای مذهبی رقم بزنند!

واقعا این مردم، چه جرمی مرتکب شده‌اند که این چنین با تهدید اجماع داخلی و منطقه‌ای و بین‌المللی قرار گرفته‌اند؟ به‌طوری که حتی هر لحظه نگران جنگ و خشونت و ترور و محاصره اقتصادی باشند؟!

قاسم سلیمانی، این پاسدار معروف حکومت اسلامی ایران، که در راه‌انداختن جنگ روانی، خشونت و تروریسم نیز سابقه طولانی دارد از سوی رهبرشان و دولت‌شان راهی کردستان شد و سران اقلیم کردستان را تهدید کرد. حاکمان فیدان، این چهره مخوف و گرداننده دولت سایه در ترکیه و رئیس پولیس مخفی ترکیه «میت» به اربیل سفر کرد؛ از پنتاگون راهی این منطقه شدند و... تا مسعود بارزانی رئیس اقلیم کردستان را با وعده و وعید و تهدید و تطمیع مجبور سازند تا دست از این اقدام بردارد.

از روز دوشنبه ۱۸ سپتامبر ارتش ترکیه در مرزهای اقلیم کردستان عراق، با صدها تانک و توپ و هلیکوپتر و هواپیما نمایش نظامی راه انداخته است. سپاه پاسداران حکومت اسلامی نیز از امروز یکشنبه ۲۴ سپتامبر یک «رزمایش امنیتی» را در استان‌های کردستان و آذربایجان غربی آغاز کرده است. حکومت مرکزی استاندار کرد کرکوک را که مدافع همپرسی است بر کنار کرد؛ در شهر مهم و استراتژیک کرکوک، گروه‌های ترکمن با تحریک حکومت مرکزی، گروه‌های شیعی طرفداران حکومت اسلامی و حکومت ترکیه به روی مردمی که پرچم کردستان را حمل کردند و از همپرسی حمایت می‌کردند به گلوله بستند و یک نفر را کشتند و تعدادی را نیز زخمی کردند. همین بهانه و توجیهی شد تا شهر استراتژیک کرکوک را به حالت حکومت نظامی درآورند. تازه این تهدیدها و توطئه‌ها کافی نبود این‌بار عبادی نخست وزیر شیعه عراق، با تهدید حمله نظامی به اقلیم کردستان، لشکر بزرگی از نیروهای نظامی و انتظامی و شبه‌نظامیان شیعه به فرماندهی سپاه قدس حکومت اسلامی، ترکمن‌های طرفدار ترکیه به بهانه جنگ با داعش به مرزهای اقلیم کردستان گسیل دارد. حتی در پارلمان عراق امضا جمع می‌کنند تا فوا معصوم رئیس‌جمهور کرد عراق که با رای نمایندگان مجلس عراق، جانشین جلال طالبانی رئیس‌جمهور اسبق عراق انتخاب شده است، بر کنار کنند. مالکی نخست وزیر سابق عراق، با زبان زشت و زمختی بارزانی و حزیش را تهدید می‌کند و...

با همه این واکنش‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، مسعود بارزانی، رئیس اقلیم کردستان عراق، گفته که مخالفت‌ها با همه‌پرسی را نمی‌پذیرد، چون مخالفان رفراندوم هیچ «پیشنهاد جایگزینی» نداده‌اند.

نیروهای عراق بامداد روز پنج‌شنبه ۲۱ سپتامبر ۲۰۱۷ عملیات آزادسازی منطقه حویجه واقع در غرب کرکوک را از تصرف گروه داعش آغاز کرد. شهر حویجه در غرب کرکوک شهر نفت خیز عراق واقع شده که اکنون تحت کنترل نیروهای کردی قرار دارد.

منابع امنیتی و نظامی گزارش دادند، عراق بیش از ۴۰ هزار جنگجوی مجهز به سلاح‌های مدرن همراه با صدها زرهپوش و تانک امریکائی و با پوشش هوائی و توپخانه برای آزادسازی حویجه به حرکت درآمدند.

در این عملیات ارتش عراق، بسیج عشایری، حشد الشعبی، پولیس فدرال و نیروهای ضد تروریسم هر کدام از محور به حویجه حمله خواهند کرد.

داعش در سال ۲۰۱۴ حدود یک سوم از خاک عراق را به تصرف خود درآورد اما چند ماه پیش نیروهای عراقی مهم‌ترین شهر تحت تصرف این گروه را یعنی موصل و سپس تلعفر را آزاد کردند.

البته ناگفته نماند بارزانی و بخش عمده رهبران اقلیم کردستان عراق، اهل معامله و بده وستان هستند. از این‌رو، می‌تواند در دقیقه نود بازی را بر هم بزند و یک ضربه روحی و روانی محکم دیگری به روحیه مردم این منطقه بزند. اما اگر این رفراندوم برگزار شود به نظرم بیش از ۹۰ درصد مردم کردستان به این همه‌پرسی رای مثبت خواهند داد. چرا که اکثریت آن‌ها در عین حالی که تجربه ای تلخ از عملکردها و حاکمیت احزاب اقلیم کردستان دارند اما آن‌ها، هم به‌درستی عمیق تاریخی از حکومت مرکزی عراق دارند و دست‌کم در ۵۰ سال اخیر، بهای سنگینی در قبال مبارزه رهایی‌بخش خود پرداخته‌اند. امروز کمتر خانواده‌ای در کردستان عراق، ایران، ترکیه و سوریه می‌توان سراغ داشت که یک عضو خانواده خود را در مبارزه با حکومت مرکزی از دست دهند و یا عضوی از خانواده‌اش ترور و اعدام نشود. به‌همین دلایل، بخش عمده مردم کردستان‌های این کشورها، همواره پیشگام مبارزه با تبعیض و ستم ملی و خواهان حق و عدالت و آزادی و برابری هستند.

کابینه دولت اقلیم کردستان در مجلس آن برای ادای سوگند در ۱۸ ژوئن ۲۰۱۴؛ کابینه‌ای که فقط یک زن حضور دارد! همه‌پرسی اقلیم کردستان قرار است در چهار منطقه اربیل، سلیمانیه، دهوک و کرکوک در شمال عراق برگزار شود؛ اقلیم کردستان حدود پنج و نیم میلیون نفر جمعیت دارد.

کردستان عراق از سال ۱۹۹۱، به خودمختاری کامل در شمال عراق دست یافت. اقلیم خودمختار کردستان دارای پارلمان، دولت، ارتش و نیروهای انتظامی مستقل است. مرکز این اقلیم شهر «اربیل» است، امور اقتصادی خود را همانند یک کشور مستقل مدیریت می‌کند و همچنین روابط دیپلماتیک مستقل خود را دارد.

اقلیم کردستان از سال ۱۹۹۱ به این سو، دو فراندوم استقلال را برگزار کرده است و در صورت برگزاری فراندوم سوم در چند روز آینده، سومین تلاش آن‌ها برای استقلال از عراق است. فراندوم اول در سال ۱۹۹۱ و فراندوم دوم در سال ۲۰۰۵، برگزار شدند. اما در این دو فراندوم، بحث و ادعای علنی و جدی و پررنگی برای جدا شدن از عراق، وجود نداشت. هر دو فراندوم متعاقب تحولات سیاسی مهم در عراق برگزار گردید؛ اولی عقب‌راندن نیروها و حاکمیت دولت مرکزی عراق از کردستان و ایجاد منطقه پرواز ممنوع (یا مدار ۳۶ درجه) بود و دومین فراندوم پس از سرنگونی صدام توسط ایالات متحده و انگلستان و هم‌فکران داخلی ملی و مذهبی آن‌ها در داخل عراق و کردستان بود. در عین حال رهبران و نمایندگان احزاب کردی، به خصوص از سال ۲۰۰۵ به بعد بخش قابل توجهی از حاکمیت عراق در بغداد را در اختیار گرفتند. آن‌ها در گنجانیدن بیشتر مطالبات کلی اقلیم کردستان در قانون اساسی عراق، نقش مستقیم داشتند.

از سال ۲۰۰۵ به بعد ریاست جمهوری عراق با «جلال طالبانی» و وزارت امور خارجه عراق با «هوشیار زیباری» و فرمانده کل ارتش عراق با «ژنرال زیباری» نیز توسط کردها اداره می‌شد. جلال طالبانی رئیس جمهور عراق و مسعود بارزانی صدر حزب دموکرات کردستان عراق و رئیس اقلیم کردستان است. هم‌اکنون نیز فواد معصوم رئیس جمهوری عراق، از رهبران اتحادیه میهنی است.

به‌نظر من، مردم کردستان حق دارند سرنوشت خودشان را تعیین کنند و هیچ دولتی حق مداخله در امور داخلی این منطقه را ندارد. ولی بعضی اوقات متأسفانه شرایط طوری است که باید تعمق بیشتری به خرج داد. از لحاظ معیارهای استقلال، کردستان سران اقلیم کردستان در این ۲۶ سال، نسبتاً باز بود. اما فراموش نکنیم که آن‌ها در این ۲۶ سال، همواره به فکر تحکیم قدرت و ثروت اندوزی بودند و کمترین اهمیتی به زیست و زندگی و اشتغال و رفاه و آزادی‌های عمومی مردم ندادند. به همین دلیل بیشتر جوانان کردستان بیکار هستند و از سر ناچاری به شغل ناامن و کاذبی چون دستفروشی در کنار خیابان‌ها روی آورده‌اند. من فکر می‌کنم که اوضاع احوال کردستان پس از همه‌پرسی و استقلال کردستان نه تنها بهتر نخواهد شد، بلکه بدتر خواهد شد.

سرنگونی رژیم بعث در سال ۲۰۰۳ در عراق موجب شد، زیست و زندگی مردم کردستان بهتر شود، موضوعی که دهه‌های طولانی آرزوی مردم کردستان عراق بود. اما در طول‌ها، این سال‌ها وضعیت مردم اقلیم کردستان بهبود نیافت. چرا که نه احزاب کردی به این مسأله اهمیتی دادند و نه تبعیض و سرکوب دولت مرکزی کمتر شد. به خصوص حکومت مرکز عراق، سهمیه ۱۷ درصدی از بودجه کل عراق (رقمی در حدود ۱۲ میلیارد دلار در سال) به اقلیم کردستان عراق را از ۲۰۰۴ قطع کرده است. این مسأله بهانه‌ای به دست احزاب کردستان داد تا به‌طور کلی هرگونه بی‌حقوقی و رشد بیکاری و ناامنی را ناشی از این اقدام حکومت مرکزی معرفی کنند در حالی که قبل از آن نیز از این مبالغ کلان جز فقر و گرانی و سی‌روزگی و بیکاری چیزی عاید شهروندان اقلیم کردستان عراق نشده بود. در عین حال، بی‌تردید قطع بودجه کردستان توسط حکومت عراق، در بحران اقتصادی کردستان تأثیرگذار بود اما بحث اصلی آن است که احزاب موجود سنتی اقلیم کردستان عراق، همواره به فکر خود و حفظ قدرت و حاکمیت خود بودند و تاکنون توجهی به بهبود اوضاع مردم نکرده‌اند و چشم و گوش خود را بر اعتراضات و واقعیت‌ها بسته‌اند. در این میان تبعیض‌های حکومت مرکزی که شیعی مذهب است و رابط خوبی هم با آمریکا و حکومت اسلامی ایران دارد خود عامل رشد نارضایتی در بین شهروندان غیرشیعی عراقی و حتی به اعلام موجودیت هیولای داعش کمک بزرگی کرده است. چرا که قبل از ظهور داعش، مردم غیرشیعی در مناطق سنی‌نشین عراق اعتراضات گسترده بر علیه تبعیض حکومت مرکزی برگزار کرده بودند.

اما در طول چهارده سال گذشته، احزاب اقلیم کردستان، مناطق تحت تصرف خود را گسترش داده‌اند و خیلی از مناطق نفت‌خیز و جاهانی مثل استان کرکوک را تصرف کرده‌اند که شمار زیادی غیر کرد در آن زندگی می‌کنند. آن‌ها، همچنین ظرفیت صادرات روزانه ۶۰۰ هزار بشکه نفت را از طریق جذب سرمایه‌گذاران بین‌المللی ایجاد کرده‌اند و نفت خود را با استفاده از خط لوله عراق - ترکیه به سکوها‌های بارگیری در سواحل مدیترانه می‌رسانند. در این بین عواملی چون ظهور داعش و حضور موثر و با اهمیت مردم کرد در دفاع از خویش و مرزهای اقلیم و عراق موجب افزایش توجه جهانی به جریان‌ات کرد شد و سران اقلیم کردستان عراق، به‌طور رسمی وارد تحولات سیاسی و ائتلاف با دولت‌های مشارکت‌کننده در درگیری‌های منطقه به امید جلب موافقت و همراهی جهانی برای تشکیل کردستانی مستقل و تأکید بر برگزاری همه‌پرسی استقلال و ضرورت جدائی کردستان کرد.

تصاویری که نشان‌دهنده ائتلاف ملی، مذهبی و عشیریت و در عین حال آپارتاید جنسی همه این تحرک‌های داخلی و منطقه‌ای و بین‌المللی و ترافیک سنگین دیپلماتیک و تهدید، همه حاکی از این است که مردم ستمدیده و حق‌طلب کرد در ترکیه، سوریه، عراق و ایران، موظفند هم به سرکوب‌های سیاسی، خشونت و فشارهای اقتصادی حکومت‌های مرکزی گردن بگذارند و هم صدای‌شان هم درنیاید. در ادامه مواضع مختلف داخلی و منطقه و جهانی را در رابطه با این همه‌پرسی، مورد بحث و بررسی قرار می‌دهیم.

تهدیدهای حکومت مرکزی

با اعلام زمان برگزاری همه‌پرسی استقلال کردستان، دفتر نخست‌وزیری عراق در بیانیه‌ای ضمن مخالفت با برگزاری این همه‌پرسی، تأکید کرد که در چنین مسائلی سرنوشت‌سازی، نه یک قشر واحد بلکه همه عراقی‌ها باید نظر دهند. بیانیه دفتر نخست‌وزیر عراق، با تأکید بر این‌که قانون اساسی، این کشور را یک کشور متحد، دموکرات و فدرال توصیف می‌کند، خاطر نشان کرده است: هیچ گروه و قشری نمی‌تواند، با نادیده گرفتن این قانون، موضع متضادی اتخاذ کند و در این زمینه گزینه مذاکره و رایزنی جهت دستیابی به توافق با استناد به قانون اساسی بهترین راه حل خواهد بود. دیگر شخصیت‌ها و سران سیاسی عراق، مانند «سلیم الجبوری»، رئیس پارلمان عراق و «سید عمار حکیم»، رئیس مجلس اعلاى اسلامی این کشور نیز ضمن مخالفت با برگزاری این همه‌پرسی در شرایط کنونی، آن را به ضرر عراق و کردستان دانسته، تأکید کردند: «از آن‌جا که منافع جمعی و ملی در حفظ یک‌پارچگی عراق است، اجازه تجزیه کشور با هر بهانه و توجیهی را نخواهند داد.»

حیدر عبادی نخست‌وزیر عراق در رابطه با برگزاری رفراندوم در جنوب کردستان در گفتگو با اسوشیتدپرس، اقلیم کردستان را تهدید به اقدام نظامی کرد. او در گفتگو با خبرگزاری اسوشیتدپرس با تأکید بر این‌که «تصمیم رفراندوم،

اقدامی خطرناک و به مثابه بازی با آتش است» افزود: «همه دستاوردهائی که شهروندان کرد عراقی کسب کرده‌اند، در معرض خطر است.»

نخست وزیر عراق رفراندوم جنوب کردستان را «رویکردی خطرناک» عنوان نموده و گفت: «در صورتی که همپرسی اقلیم کردستان به خشونت منجر شود، بغداد آماده دخالت نظامی است.»

بارزانی و طالبانی

عبادی و بارزانی

دوشنبه ۱۸ سپتامبر دادگاه عالی قانون اساسی عراق، با انتشار بیانیه‌ای اعلام کرد که بعد از بررسی‌هایی که انجام داده حکم قطعی خود را مبنی بر توقف همپرسی استقلال کردستان صادر کرده است.

در این بیانیه گفته شده که همه اعضای دادگاه عالی قانون اساسی در اجلاس دوشنبه ۱۸ سپتامبر برای بررسی قانونی بودن همپرسی استقلال کردستان شرکت داشتند.

ایاس ساموک، مدیر اطلاع‌رسانی دادگاه عالی فدرال عراق، طی بیانیه اعلام کرد: دادگاه عالی فدرال جلسه امروز خود را با شرکت تمامی اعضا برگزار و به درخواست‌های ارائه شده در زمینه توقف برگزاری همپرسی در منطقه اقلیم و مناطق شامل بر رفراندوم بررسی کرد.

دادگاه عالی قانون اساسی عراق، در این بیانیه گفته است که این حکم با استناد به ماده ۱۵۱ قانون دادرسی‌های مدنی شماره ۸۳ سال ۱۹۶۹، مبنی بر غیر قانونی بودن دستور حکومتی شماره ۱۰۶ رئیس اقلیم کردستان عراق صادره در هشتم ژوئن ۲۰۱۷ در خصوص برگزاری همپرسی برای جدائی کردستان از عراق صادر شده است.

شش روز قبل، پارلمان عراق طرحی را به تصویب رساند که به موجب آن برگزاری همپرسی استقلال در اقلیم کردستان غیر قانونیست. نمایندگان کرد که در اعتراض به رای‌گیری درباره همپرسی استقلال کردستان، صحن پارلمان را ترک کرده بودند، در این رای‌گیری شرکت نداشتند.

همزمان با این تحولات، حیدر عبادی، نخست‌وزیر عراق رسماً از اقلیم کردستان خواسته است همپرسی استقلال را متوقف کند.

دفتر نخست وزیر عراق با صدور بیانیه‌ای به حکم دادگاه عالی قانون اساسی عراق اشاره کرده و گفته است، این مرجع قضائی به درخواست نخست‌وزیر عراق تشکیل جلسه داده و به این نتیجه رسیده که جدائی کردستان از عراق خلاف قانون اساسی این کشور است.

یکی از وظایف دادگاه عالی قانون اساسی عراق رسیدگی به اختلافات بین دولت مرکزی با مناطق دیگر عراق از جمله اقلیم کردستان است.

رئیس جمهور عراق در کردستان

در چنین وضعیتی، فواد معصوم، رئیس جمهور عراق، روز چهارشنبه ۲۰ سپتامبر در سفر به سلیمانیه با مسعود بارزانی و هیرو طالبانی، دبیرکل اتحادیه میهنی کردستان و همسر جلال طالبانی، رئیس جمهور سابق عراق دیدار و گفتگو بود.

ریاست جمهوری عراق با انتشار اطلاعیه‌ای از توافق فواد معصوم با مسعود بارزانی، بر سر اعزام یک هیئت بلندپایه به بغداد، پایتخت این کشور به منظور مذاکره در خصوص همه‌پرسی طی چند روز آینده خبر داد.

در این اطلاعیه آمده است: «در نشست معصوم با بارزانی بر سر اعزام یک هیئت بلند پایه به بغداد ظرف دو روز آتی به منظور مذاکره همه‌پرسی توافق حاصل شد.»

برخی از محافل سیاسی عراق معصوم را به دلیل موضع نامشخص وی در خصوص این همه‌پرسی مورد انتقاد شدید قرار داده و اقداماتی برای جمع‌آوری امضا به منظور عزل وی در مجلس آغاز شده است.

معصوم، اواسط سپتامبر از ارائه طرحی برای مذاکره میان رهبران سیاسی جهت حل مشکل همه‌پرسی خبر داده و سفرش را به نیویورک لغو کرد.

معصوم، اولین نخست وزیر دولت اقلیم کردستان عراق در اوایل دهه نود، اولین رئیس شورای ملی عراق پس از سقوط حکومت صدام حسین، رئیس کمیته تدوین قانون اساسی دائمی عراق، رئیس ائتلاف میهنی کردستان در داخل پارلمان عراق از سال ۲۰۰۶، از جمله مسؤولیت‌های فواد معصوم به‌شمار می‌رود.

معصوم در سال ۱۳۹۳-۲۰۱۴، جانشین جلال طالبانی شد که برای دو دوره ۴ ساله مسؤولیت ریاست جمهوری عراق را برعهده داشت. او به‌عنوان گزینه کردهای عراق به پارلمان معرفی شد و توانست رای نمایندگان پارلمان عراق را کسب کند. وی از اعضای ارشد و با سابقه اتحادیه میهنی کردستان عراق به ریاست جلال طالبانی است.

در انتخابات پارلمانی اخیر عراق، ائتلاف کردها پس از فهرست شیعیان توانست بیشترین کرسی‌های پارلمان را دارند. بر همین برپایه و توافق میان فراکسیون‌های عمده پارلمان، سمت ریاست جمهوری به کردها تعلق گرفت.

براساس همین توافقات، سمت نخست وزیری از آن شیعیان و سمت ریاست پارلمان هم به عرب‌های سنی رسید. به عبارت دیگر، تقسیم قدرت در حاکمیت عراق، نه بر ارزش‌ها و معیارهای سیاسی، بلکه بر اساس گرایش‌های خرافی و تبعیض‌آمیز مذهب و ملیت تقسیم شده است!

اولتیماتوم مسعود بارزانی

مسعود بارزانی، سه روز به مسؤولان دولت مرکزی فرصت داده بود تا پیشنهادهایی که بتواند کردها را راضی کند ارائه کنند. بارزانی گفته در صورت تضمین‌های بین‌المللی و دادن برخی امتیازات حاضر است همه‌پرسی را به تعویق بیندازد.

سران اقلیم کردستان، خواهان یک چهارچوب زمانی مشخص برای تحقق مطالباتشان هستند که اجرای آن توسط جامعه جهانی تضمین شود.

مسعود بارزانی، در همایشی که روز ۲۸ شهریور ۹۶، در شهرستان سوران در حمایت از همه‌پرسی استقلال برگزار شد، گفت: «اگر برای همه‌پرسی استقلال جایگزین واقعی ظرف سه روز وجود نداشته باشد غیرممکن است که همه‌پرسی را به تاخیر بیندازیم و در صورت وجود جایگزین تضمین‌کننده حقوق‌مان در ۲۵ سپتامبر جشن می‌گیریم و جشن‌های مردمی برگزار می‌کنیم و اگر به جایگزین واقعی دست نیابیم همگی در همه‌پرسی شرکت خواهیم کرد.»

شایان ذکر است که پیشنهاد بارزانی، پیشنهاد تازه‌ای نیست. او اول سپتامبر ۲۰۱۷ در دیدار و گفت‌وگو با جیمز ماتیس، وزیر دفاع آمریکا هم گفته بود اگر دولت عراق جایگزینی پیشنهاد دهد که از همه‌پرسی استقلال «مفیدتر و موثرتر» باشد، اقلیم کردستان جدائی از عراق را به تعویق می‌اندازد. دو روز پیش از دیدار بارزانی با ماتیس، ملا بختیار رئیس دفتر سیاسی اتحادیه میهنی کردستان گفته بود اگر بغداد حاضر باشد از نظر اقتصادی به اقلیم کردستان کمک کند و بدهی اقلیم را بپردازد و از نظر سیاسی هم بغداد متعهد شود که معضل مناطق مورد مناقشه‌ای مانند کرکوک را حل کند، این احتمال وجود دارد که اقلیم کردستان همه‌پرسی استقلال را به تعویق بیندازد.

بارزانی در همایش شهر سوران، در بخشی از سخنانش گفت: «در مشارکت با بغداد موفق نشدیم و از این‌رو باید دو همسایه دوست و عزیز برای هم باشیم و برای ما راهی جز همه‌پرسی باقی نمانده است. از ما می‌خواهند از خطر سبز ترسیم شده در مرزهای کردستان عراق عقب‌نشینیم اما ما به آن‌ها می‌گوئیم هرگز آماده بحث در این‌باره نیستیم.» خط سبزی که بعد از سقوط صدام حسین پل بربر، حاکم امریکائی در عراق ترسیم کرد، شامل شهرهای کرکوک، خانقین و مخمور نمی‌شود. در جریان جنگ با گروه دولت اسلامی (داعش)، اقلیم کردستان بسیاری از این مناطق را تحت کنترل خود درآورد و دست‌کم ۴۰ درصد به وسعتش اضافه شد. اکنون دولت مرکزی عراق انتظار دارد که کردها بعد از نبرد موصل و پیروزی بر داعش از این مناطق عقب‌نشینی کنند.

بارزانی، در این همایش در عین حال از موضع قبلی خود عقب‌نشینی کرد و گفت: «آری به همه‌پرسی به معنای اعلام استقلال نیست، بلکه سرآغاز مذاکرات جدی با بغداد بر سر مسائل پیچیده است. دولت کنونی عراق دولتی دینی است نه فدرالی و ما می‌خواهیم مستقل شویم. ما به دنیال مقام و منصب در بغداد نیستیم.»

تلاش‌های بین‌المللی بارزانی برای جلب حمایت از همه‌پرسی

بنا به گزارش پایگاه خبری لوین‌پرس، قباد طالبانی معاون نخست‌وزیر اقلیم کردستان آراء مردم کردستان را بسیار مهم‌تر از نظر موافقان و مخالفان همه‌پرسی ارزیابی کرده ادامه داد: همه‌پرسی در راستای منافع یک حزب سیاسی، حکومت، کشورهای خارجی و یا هیچ‌کس دیگری نبوده و مسأله‌ای است که به توده مردم اقلیم کردستان ارتباط دارد.

او در گفت‌وگو با یکی از رسانه‌های نزدیک به حزب دمکرات کردستان ضمن تشریح دلایل سفر به اروپا اظهار کرد: با مسؤولین هلندی و بلژیکی و مقامات اتحادیه اروپا در خصوص دو محور اصلی انجام اصلاحات در اقلیم کردستان و مبارزه همه‌جانبه با داعش در زمینه‌های نظامی و غیرنظامی و ادامه همکاری‌ها با اقلیم کردستان گفت‌وگوهائی انجام شده است.

قباد طالبانی، سپس دیدگاه کشورهای مذکور درباره همه‌پرسی استقلال در اقلیم کردستان را تشریح کرده، ابراز داشت: من سخن‌گوی این کشورها نیستم و نمی‌توانم از سوی آنان صحبت کنم و لیکن در ۹۰ درصد ملاقات‌های انجام شده در خصوص همه‌پرسی گفت‌وگو شده و در مورد روند و اهداف برگزاری آن توضیحاتی داده شده است که از آن جمله می‌توان به این موضوع اشاره کرد که لزوماً بلافصل اعلام نتایج همه‌پرسی، استقلال اقلیم اعلام نخواهد شد و این‌که نتیجه این همه‌پرسی الزام‌آور نبوده مانند آنچه در مورد انگلستان و اسکاتلند وجود دارد باعث فعال شدن هیچ‌بندی از قانون اساسی نمی‌شود. در حقیقت این همه‌پرسی گامی است جهت اطلاع از رای و نظر مردم کردستان نسبت به مسأله استقلال و البته آماده‌سازی مسالمت‌آمیز راه استقلال اقلیم.

او در ادامه تأکید کرد: تشویشی که در این زمینه به وجود آمده است درست و برحق نبوده و بعد از ارائه توضیحات لازم تازه آنان نیز متوجه می‌شوند که روند و اهداف کار به چه صورت است.

معاون نخست‌وزیر اقلیم کردستان همچنین گفت: سوالاتی در زمینه زمان و نحوه انجام این مهم و متن سؤال همه‌پرسی میان طرفین رد و بدل شده است.

قباد طالبانی، در پایان اشاره کرد که پیش از اخذ نظر سایر کشورها درباره همه‌پرسی آنچه که مهم است رای و نظر شهروندان اقلیم کردستان در این مورد است و ادامه داد: این کار در راستای منافع مردم کردستان انجام می‌شود و له یا علیه هیچ حزب، حکومت و یا کشوری نیست. این مسأله در وهله اول به مردم کردستان مربوط بوده و پس از آن به تمامی دستگاه‌های اقلیم کردستان و احزاب سیاسی ربط می‌یابد و به همین دلیل نیز اخذ رای و نظر مردم کردستان از نظر و عقاید مخالفان و موافقان این موضوع مهم‌تر است.

اعزام هیأتی از نمایندگان اقلیم کردستان به بغداد عراق

هیئتی از نمایندگان اقلیم کردستان عراق، برای گفتگو با فواد معصوم، رئیس جمهوری عراق، وارد بغداد شدند تا با دولت عراق در مورد فراندوم جدائی کردستان عراق مذاکره کنند.

رسانه‌های محلی اقلیم کردستان گزارش داده‌اند که اعضای این هیئت با حیدر عبادی، نخست وزیر، و مقام‌های دیگر دولت عراق هم دیدار خواهد کرد تا تنش‌های موجود میان دو طرف را کاهش دهند.

هشیار زیبایی، مشاور ارشد مسعود بارزانی رهبر اقلیم کردستان، به خبرگزاری رویترز گفته است: «هیئت مذاکره‌کننده، درباره فراندوم گفتگو خواهد کرد، با این حال، فراندوم همچنان در موعد مقرر برگزار خواهد شد.»
بنعلی نیلدروم، نخست وزیر ترکیه، ادعا کرده که واکنش آنکارا به همه‌پرسی جدائی کردستان «ابعاد اقتصادی و امنیتی» خواهد داشت و هر اقدامی در این زمینه با هماهنگی دولت‌های عراق و ایران انجام خواهد شد.

موضع احزاب اقلیم کردستان در رابطه با همه‌پرسی

برخی از احزاب کرد هفتم ژوئن ۲۰۱۷، نشستی در تفریح‌گاه صلاح‌الدین در اربیل به ریاست مسعود بارزانی برگزار کردند، اما برخی دیگر از گروه‌های سیاسی آن را تحریم کردند و از شرکت در آن خودداری نمودند. کردهای شرکت‌کننده در این نشست، بر روی برگزاری همه‌پرسی مردمی برای تعیین سرنوشت منطقه کردستان در ۲۵ سپتامبر ۲۰۱۷ توافق کردند.

حزب دمکرات کردستان عراق، به رهبری مسعود بارزانی به عنوان رهبر حزب حاکم و رئیس اقلیم متولی اصلی اجرای طرح فراندوم استقلال اقلیم کردستان عراق است. بارزانی نخستین‌بار در ماه ژوئیه ۲۰۱۴، با حضور در پارلمان کردستان عراق خواهان برگزاری همه‌پرسی استقلال اقلیم کردستان عراق شد. این طرح با تاخیری دو ساله اما نه از خلال پارلمان، بلکه با درخواست حزب دمکرات کردستان و رهبر آن در آستانه اجرا قرار گرفت. این حزب اصلی‌ترین حامی برگزاری فراندوم استقلال کردستان عراق است.

مسعود بارزانی، رئیس حزب دموکرات کردستان و درعین حال رئیس حکومت اقلیم کردستان است و از اختیارات و امکانات خود به عنوان رئیس اقلیم نیز برای جلب حمایت بیشتر برای همه‌پرسی استفاده می‌کند. آخرین دوره قانونی ریاست بارزانی بر اقلیم که در پارلمان به مدت دو سال تمدید شده بود، در ۱۹ اوت ۲۰۱۵، رسماً به پایان رسید. اما این انتخابات تاکنون نیز برگزار نشده است.

در پی تصمیم این کمیسیون، معاون رئیس پارلمان که وابسته به حزب دمکرات است، موضوع مشروعیت قانونی ریاست اقلیم را به یک شورا که زیرمجموعه وزارت دادگستری است ارجاع داد. این شورا با وجود مخالفت رقیبان و

منتقدان بارزانی، رای داد که ریاست او تا زمان برگزاری انتخابات تمدید شود. حزب دمکرات همچنین ریاست انجمن عالی برگزاری فراندنم را به عهده دارد که کم و بیش همه احزاب به جز تغییر و جمعیت اسلامی در آن نماینده دارند.

حزب تغییر یا در زبان کردی «گوران»، دومین حزب قدرتمند اقلیم کردستان عراق است. این حزب در انتخابات ۲۰۱۳ توانست به دومین قدرت اقلیم تبدیل شود. حزب تغییر که شکل تحول‌یافته یک جنبش اجتماعی و سیاسی بود با شرکت در دولت ائتلافی از اپوزیسیون به حاکمیت تغییر ماهیت داد. پارلمان کردستان در پی برگزاری آخرین جلسه خود در روز ۷ اکتبر ۲۰۱۵ عملاً از کار افتاد. به دنبال آن رئیس پارلمان که از عضو جنبش تغییر بود، نماینده‌های آن‌ها در مجلس و وزرای این حزب از کابینه اخراج شدند. این تحولات گوران را دوباره به اپوزیسیون تبدیل کرد. این حزب از مدافعان حق تعیین سرنوشت اما مخالف برگزاری همه‌پرسی به این شکل و در شرایط فعلی است. آن‌ها پیشنهاد بازگشایی پارلمان از سوی بارزانی را رد کردند.

تغییر، اعلام کرده بود تنها در صورتی وارد مذاکرات همه‌پرسی خواهد شد که حقوق معوقه کارکنان بخش خدمات اقلیم پرداخت و پارلمان نیز مجدداً و با همان ترکیب آغاز به کار کند. در آخرین روزهای قبل از تعطیلی پارلمان اولویت حزب تغییر، نه برگزاری همه‌پرسی بلکه حل بحران ریاست اقلیم و تغییر شکل نظام سیاسی حکمرانی بود.

با این حال پارلمان کردستان روز جمعه، ۱۵ سپتامبر ۲۰۱۷، بدون حضور رئیس مجلس، دبیر هیئت رئیسه، نمایندگان حزب تغییر و دیگر احزاب مخالف بازگشایی شد تا برگزاری همه‌پرسی را تأیید کند. گوران و دیگر مخالفان این جلسه را به رسمیت نمی‌شناسند و می‌گویند اقدامات یک‌جانبه باعث عادی‌سازی وضعیت مجلس و اتحاد ملی نمی‌شود. از مجموع ۱۱۱ نماینده تنها ۶۸ نماینده در این جلسه شرکت کردند.

حزب اتحادیه میهنی کردستان به رهبری جلال طالبانی، که بر اساس آخرین انتخابات اقلیم در سال ۲۰۱۳، سومین قدرت سیاسی به حساب می‌آید، در مورد همه‌پرسی استقلال کردستان توافق نظر وجود ندارد. حزب دمکرات کردستان عراق تلاش کرده موافقت این حزب برای حمایت از برگزاری فراندنم را جلب کند. این حزب در سال‌های بعد از بیماری طالبانی دچار چند دستگی و اختلاف شد. در حال حاضر دو جناح اصلی این حزب یکی حامی و یکی مخالف همه‌پرسی هستند. موافقان در ائتلاف با حزب دمکرات، در جلسه اخیر بازگشایی پارلمان از برگزاری همه‌پرسی حمایت کرده‌اند. آن‌ها روز ۱۷ سپتامبر عملاً کمپین تبلیغاتی خود را در حمایت از همه‌پرسی کردستان اعلام کردند. با این حال ۶ نماینده از ۱۸ نماینده اتحادیه میهنی کردستان از ورود به اولین جلسه پارلمان بعد از دو سال خودداری کردند.

حزب اتحاد اسلامی کردستان، که ۱۰ نماینده در مجلس دارد و بخشی از دولت ائتلافی است، اگر چه در ابتدا در جبهه جبهه تغییر بود اما به مرور و در پی نشست‌هایی با حزب دمکرات کردستان عراق، متقاعد شد از فراندنم حمایت کند. آن‌ها در جلسه بازگشایی پارلمان در ۱۵ سپتامبر امسال شرکت کردند. این حزب در بیانیه‌ای که بعد از این جلسه منتشر شد توضیح داد که از جمله دلایل شرکت در جلسه پارلمان «حمایت از همه‌پرسی استقلال مردم کردستان و مناطق کردستانی خارج از اقلیم» است.

حزب جمعیت اسلامی، دیگر حزب اسلام‌گرای کردستان عراق است که همراه با حزب گوران تا این لحظه مخالف برگزاری همه‌پرسی روز ۲۵ سپتامبر هستند. این حزب نیز در همراهی با گوران، بازگشایی پارلمان بدون حضور نمایندگان مخالف را «غیر شرعی و غیر قانونی» خوانده است. حزب جمعیت اسلامی، روز ۱۵ سپتامبر در بیانیه‌ای اعلام کرد که به دلیل مشارکت تنها ۲ حزب در تدوین برنامه نشست پارلمان و همچنین به دلیل عدم وجود توافق سیاسی بین احزاب سیاسی اقلیم کردستان در جلسه بازگشایی پارلمان شرکت نمی‌کند. حزب جمعیت اسلامی به همراه تغییر دو حزب اصلی مخالف برگزاری همه‌پرسی در شرایط کنونی هستند.

حزب جنبش اسلامی، که تنها یک کرسی در مجلس دارد از جمله موافقان برگزاری همه‌پرسی استقلال است. جنبش اسلامی در انجمن عالی برگزاری همه‌پرسی هم که روز ۷ ژوئن امسال تشکیل شد، نماینده دارد. این حزب هم‌زمان با آغاز دور جدید فعالیت‌های پارلمان اعلام کرد که در دوره جدید فعالیت پارلمان، اپوزیسیون حکومت خواهد بود. با این حال در جلسه بازگشائی پارلمان شرکت کرد، گرچه به تدوین دستور کار مجلس تنها توسط دو حزب (حزب دموکرات و اتحادیه میهنی) اعتراض داشت.

حزب سوسیالیست کردستان و حزب شیوعی، دو حزب چپی که هر کدام در مجلس ۲ کرسی دارند، موافق برگزاری همه‌پرسی استقلال کردستان هستند. آن‌ها در انجمن عالی برگزاری رفراندوم نماینده دارند و در جلسه بازگشائی پارلمان در ۱۵ سپتامبر هم شرکت کردند.

علاوه بر این‌ها گروه «راه سوم» نیز که یک کرسی در مجلس دارند با برگزاری همه‌پرسی موافق است.

از مجموع ۱۱۱ کرسی پارلمان کردستان عراق، ۱۱ کرسی به اقلیت‌های دینی و اقلیتی اختصاص دارد. نمایندگان این اقلیت‌ها همگی جز جبهه ترکمانی که تنها یک کرسی دارد، از موافقان برگزاری همه‌پرسی هستند. جبهه ترکمانی در شهر محل مناقشه کرکوک از مخالفان شدید برگزاری همه‌پرسی استقلال کردستان و خواهان «لغو» طرح آن هستند. در همین شهر نمایندگان عرب عضو انجمن شهر نیز مخالف برگزاری این همه‌پرسی هستند. در مجموع ۸ نماینده اقلیت‌های دینی در جلسه بازگشائی ۱۵ سپتامبر شرکت و از همه‌پرسی ۲۵ سپتامبر حمایت کردند. فراکسیون رافدین آشوری با ۲ نماینده این جلسه را با این توضیح که «حاوی توافق همه احزاب نبوده» بایکوت کرد.

حرکت «نه به همه‌پرسی در شرایط کنونی»

این عنوان اصلی‌ترین کمپین «نه» به رفراندوم استقلال اقلیم کردستان است. این کمپین از سوی فردی به اسم شاهسوار عبدالواحد رهبری می‌شود؛ یک سرمایه‌دار اهل سلیمانیه است که هم‌زمان صاحب چندین موسسه رسانه‌ای نالیا و تلویزیون موثر و منتقد NRT در سلیمانیه است. این کمپین که عنوان «نه به همه‌پرسی در این شرایط» را در پرچم تبلیغاتی خود دارد، آشکارا اعلام کرده که موافق تشکیل دولت کردی است و آن را حق مردم کرد می‌داند. اعضای آن بر این باروند که همه‌پرسی به استقلال ختم نخواهد شد و یک نوع ریسک با زندگی مردم در شرایط کنونی منطقه است که از سوی بارزانی و حزب او صورت می‌گیرد.

موافقت شورای کرکوک با همه‌پرسی و عکس‌العمل حکومت عراق و درگیری در این شهر

شورای استانی کرکوک در جلسه‌ای که سه‌شنبه ۲۹ اوت برگزار شد، شرکت در همه‌پرسی استقلال کردستان را به تصویب رساند. ترکمان‌ها و عرب‌ها جلسه شورای استانی کرکوک را تحریم کرده بودند. ۲۶ کرسی از ۴۴ کرسی شورای استانی کرکوک در دست نمایندگان مردم کرد است. در این میان، ۲۳ نفر از اعضا به برگزاری همه‌پرسی استقلال کردستان که قرار است ۲۵ سپتامبر سال جاری برگزار شود رای دادند.

نجم‌الدین کریم، استاندار برکنار شده کرکوک

یازده روز پیش از موعد برگزاری همپرسی استقلال اقلیم کردستان عراق، ۲۵ سپتمبر - ۳ مهر، دولت مرکزی در بغداد زمینه‌ساز برکناری استاندار منطقه نفت‌خیز و مورد مناقشه کرکوک شد.

دفتر ریاست مجلس عراق روز پنج‌شنبه، ۲۳ شهریور اعلام کرد حیدر عبادی نخست وزیر این کشور در نامه‌ای درخواست کرده مسأله برکناری نجم‌الدین کریم، استاندار کرکوک به رأی گذاشته شود. به گزارش خبرگزاری رویترز در پی این درخواست اکثریت نمایندگان پارلمان عراق به برکناری کریم رای موافق دادند.

مسعود بارزانی، رئیس اقلیم کردستان عراق، این اقدام مجلس عراق را محکوم کرده است. مجلس عراق ۳۲۵ کرسی دارد. در نشست روز پنج‌شنبه ۱۷۳ نماینده حضور داشتند که همه به برکناری استاندار کرکوک رای موافق دادند. نمایندگان کرد که این نشست شرکت نکردند می‌گویند این تصمیم یک «پارلمان عربی» بوده و تصمیم پارلمان فدرال عراق نیست.

خبرگزاری روداو، گزارش داده که شامگاه ۲۸ شهریور - ۱۸ سپتامبر، چند موتورسوار با در دست داشتن پرچم اقلیم کردستان به طرفداری از همپرسی استقلال در شهر حرکت می‌کردند که از دفتر سیاسی ترکمانان به سوی موتورسواران شلیک شد. در این تیراندازی دست‌کم یک نفر کشته شده است.

به‌گزارش خبرگزاری رویترز در حادثه دیگری، به سرنشینان چند خودرو که پرچم کردستان را حمل می‌کردند و خواهان برگزاری همپرسی استقلال بودند، تیراندازی شد. این تیراندازی هنگامی اتفاق می‌افتاد که خودروها از مقابل دفتر سیاسی ترک‌ها عبور می‌کردند. در این تیراندازی یک ترکمن کشته شد.

رویترز، گزارش داده که برای تأمین امنیت و جلوگیری از درگیری‌های ملی، پولیس در سراسر شهر کرکوک مستقر شده و رفت و آمد شهروندان را زیر نظر گرفته است.

خبرگزاری حکومت اسلامی ایران «ایسنا»، سه‌شنبه ۲۸ شهریور ۱۳۹۶، نوشت: خشونت‌ها و درگیری‌ها میان کردها و ترکمان‌ها در شهر مورد مناقشه کرکوک در شمال عراق باعث شد تعداد زیادی از نیروهای پولیس جهت ممانعت از تبدیل درگیری‌های مرگبار به درگیری‌هایی قومی پیش از همپرسی در این شهر مستقر شوند.

همزمان یک هیئت از «حشد شعبی» جهت بررسی مسأله مناطق تحت اشغال داعش در کرکوک و تقویت امنیتی این شهر جهت مقابله با اقدامات «تروریست‌ها» به این شهر سفر کرد.

فرد کشته شده یک افسر پیشمرگ بوده است. سخن‌گوی پولیس کرکوک نیز اعلام کرد، دو مقر حزب ترکمان در داخل شهر هدف تیراندازی قرار گرفت.

نیروهای امنیتی اقلیم کردستان عراق و نیروهای پولیس عراق پس از کشته شدن این نیروی پیشمرگ و زخمی شدن پنج تن دیگر در جریان درگیری با نیروهای حفاظتی دفتر حزب سیاسی ترکمان‌ها در کرکوک ایست‌های بازرسی را در نقاط مختلف شهر برپا کردند.

به‌گفته برخی منابع امنیتی، در پی انفجار یک خودرو در شهر کرکوک نیز یک استاد دانشگاه حامی همپرسی زخمی شد. این منابع به اسکای نیوز گفتند، ناظم الشمری، استاد دانشگاه در پی انفجار بمبی که زیر خودرواش چسبانده شده بود، به شدت زخمی شد. به گفته منابعی نزدیک به الشمری، او از سوی دشمنان سیاسی‌اش به دلیل حمایت از برگزاری همپرسی استقلال و الحاق کرکوک به اقلیم کردستان عراق هدف ترور قرار گرفته است.

همچنین در پی انفجار یک خودرو در محله المصلی در استان کرکوک، پولیس منع رفت و آمد اعلام کرد. این در حالی است که یکی از مسوولان محور شمالی حشد شعبی با اشاره به سفر هیئتی از فرماندهان حشد شعبی به ریاست ابومهدی مهندس نایب رئیس هیئت حشد شعبی به کرکوک گفت: «هدف از این سفر بررسی مسأله مناطق تحت اشغال داعش در الحویجه است که در نزدیکی نقاط تماس با نیروهای عراقی قرار دارد و تقویت امنیتی استان جهت جلوگیری از حملات داعش هدف این هیئت است.»

کرکوک با ترکیب جمعیتی کرد، عرب، ترکمن و آسوری و ...، به‌دلیل دارا بودن ذخایر غنی نفتی، هم برای حکومت مرکزی عراق و هم اقلیم کردستان، از اهمیتی حیاتی برخوردار است. از سوی دیگر مقاومت عرب‌ها، ترکمن‌ها و شیعیان طرفدار ایران در برابر پیوستن کرکوک به اقلیم کردستان، پیچیدگی دوچندانی به این منطقه می‌دهد. علاوه بر این، مخالفت ایران، ترکیه و سوریه با الحاق کرکوک به اقلیم کردستان نیز مسیر کردستان برای رسیدن به استقلال را بیش از پیش دشوار کرده است. ذخایر نفتی کرکوک ۹ میلیارد بشکه تخمین زده شده است.

در حالی که پیش‌تر جمعی از مردم کرکوک، از شرکت در فراندوم استقلال اقلیم کردستان استقبال کرده بودند. شورای استانی کرکوک در شمال غرب عراق تصویب کرده که این استان در همپرسی ماه آینده جدائی اقلیم کردستان شرکت می‌کند.

رای شورای کرکوک برای پیوستن به همپرسی دور از انتظار نبود چرا که بیش‌تر اعضای آن را کردها تشکیل می‌دهند. در واقع ۲۶ کرسی از ۴۴ کرسی این شورا در دست کردهاست. حزب اتحادیه میهنی، به‌طور سنتی بیش‌ترین طرفدار را در میان کردهای کرکوک دارد.

شش نفر از اعضای این شورا، عرب و نه نفر از ترکمان‌های شورا به این همپرسی رای منفی داده‌اند که عملاً نشانه‌ای است از نارضایتی بخش قابل توجهی از احزاب ترکمان و عرب کرکوک؛ چیزی که می‌تواند فضای این شهر را آشفته‌تر از قبل کند. با این‌حال به نظر می‌رسد همان‌طور که تاکنون مخالفت‌ها با خود همپرسی نظر و تصمیم حزب حاکم اقلیم کردستان را تغییر نداده، این مخالفت‌ها هم راه به جایی نبرد. اما هنوز معلوم نیست حتی اگر در همه پرسی بیش‌تر کرکوکی‌ها رای به استقلال بدهند، تکلیف موقعیت خود شهر چه خواهد شد.

کرکوک، همواره یکی از مناطق مورد مناقشه میان دولت مرکزی و اقلیم کردستان عراق بوده است. وضعیت کرکوک در ماده ۱۴۰ قانون اساسی عراق تعریف شده؛ ماده‌ای که پس از حمله نظامی امریکا به عراق و سقوط صدام حسین به تصویب رسیده است.

طبق این ماده بایستی تا پایان سال ۲۰۰۷، فراندومی در مناطق مورد اختلاف کردها و عرب‌ها برگزار می‌شد تا روشن می‌شد که آیا این مناطق باید در چارچوب عراق باقی بمانند یا به اقلیم کردستان بپیوندند.

اما این ماده قانون اساسی به خاطر بحران‌های پی در پی و ناآرامی‌های سیاسی در عراق هیچ‌گاه اجرا نشد. زمانی که ارتش عراق در برابر حملات «دولت اسلامی» (داعش سابق) کرکوک را ترک کرد، پیشمرگه‌های کرد در تابستان ۲۰۱۴، جای سربازان عراقی را گرفتند و اعلام کردند که دیگر حاضر به ترک این شهر نیستند.

مسعود بارزانی، رئیس اقلیم کردستان عراق، در همین زمان بود که موضوع را پایان‌یافته اعلام کرد و گفت، ماده ۱۴۰ قانون اساسی پس از ورود نیروهای پیشمرگه به مناطق مورد اختلاف و خروج ارتش از این شهرها عملاً اجرا شده است.

در مجلس استانی کرکوک (مجموعاً ۴۱ عضو) ترکیب در سال ۲۰۱۱، به‌صورت زیر بوده است: ۲۷ عضو کرد، ۸ عضو عرب و ۶ عضو ترکمن. در انتخابات پارلمانی سال ۲۰۱۴، از استان کرکوک ۸ نماینده کرد، ۲ نماینده ترکمن و ۲ نماینده عرب به پارلمان راه یافتند. البته باید گفت این مسئله به‌دلیل خروج عرب‌ها از کرکوک بعد از سال ۲۰۰۳ بوده است که در نتیجه پروژه عربی‌سازی کرکوک بعد از سال ۱۹۷۵ به این شهر کوچ کرده بودند. از لحاظ مذهبی هم در حدود ۶۰ درصد جمعیت ترکمن‌ها اهل تسنن و ۳۵ درصد اهل تشیع هستند. ترکمن‌های مسیحی هم در حدود سی هزار نفر هستند. مجموع این پراکندگی‌ها و تنوع مذهبی رویکردهای متفاوتی در داخل جامعه ترکمنی به وجود آورده است. این رویکردها تابعی از بازی قدرت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی است.

جمعیت ترکمن‌های عراقی بین ۵۰۰ هزار نفر تا بیش از یک میلیون نفر تخمین زده‌اند اما جمعیت دقیق آنان ۲ تا ۳ درصد از جمعیت عراق است و از این جهت حدود ۵۰۰ تا ۶۰۰ هزار نفر است. تمرکز جمعیتی ترکمن‌ها در شهر کرکوک و تلعفر است. در حدود ۹۰ درصد تلعفر ترکمن است.

هجران کازانچی، نماینده جبهه ترکمن‌های عراق در ترکیه اعلام کرد که جمعیت ترکمن‌های کشور عراق مخالف هر گونه تجزیه‌طلبی و برگزاری همه‌پرسی استقلال اقلیم کردنشین عراق هستند.

به‌گزارش ایرنا، کازانچی روز چهارشنبه ۲۰ سپتامبر، در مصاحبه با خبرنگاران در آنکارا، اعلام استقلال اقلیم کرد عراق را منجر به ایجاد چنین توقعی برای عرب‌ها، ترکمن‌ها و یزیدی‌ها و باعث تجزیه کشور عراق دانست.

او ضمن ابراز مخالفت با برگزاری همه‌پرسی استقلال اقلیم کرد عراق اعلام کرد: وقتی منطقه تقسیم شود و کردها دولت تشکیل دهند، عرب‌ها، ترکمن‌ها و یزیدی‌ها نیز خواهان استقلال خواهند شد.

او اظهار کرد: اگر آتش اختلافات شیعه و سنی در منطقه شعله ور شود، کسی نمی‌تواند آن را کنترل کند و ما خواهان اتحاد و یکپارچگی عراق هستیم.

او عملیات آزادسازی موصل و رقه را پایان کار داعش دانست و گفت: مردم منطقه متوجه تحولات پیرامون هستند و می‌دانند که داعش توسط چه کسانی ایجاد و حمایت می‌شود.

او به‌طور غیرمستقیم امریکا را عامل اصلی ایجاد و تقویت داعش خواند و افزود: مداخله نظامی امریکا در عراق باعث مرگ یک میلیون نفر بی‌گناه شد.

تاکنون منطقه کردستان بخشی از تمامیت ارضی عراق محسوب شده که طبق قانون اساسی این کشور به‌طور فدرال اداره می‌شود. در حالی که هنوز اختلاف ارضی میان بغداد و اربیل حل نشده، بی‌تردید استقلال کردستان، با واکنش بغداد و حامیان او مواجه خواهد شد.

اکنون در شهر کردنشین، عرب‌نشین، ترکمن‌نشین و مسیحان آشوری، از شب دوشنبه ۱۸ سپتامبر ۲۰۱۷، شاهد بروز درگیری‌هایی میان کردها و ترکمن‌های مقیم این شهر بوده و کرکوک از شب سه‌شنبه در حالت حکومت نظامی به سر می‌برد.

شهر کرکوک از منابع نفتی سرشاری برخوردار است و یکی از مناطقی است که کردهای عراق معتقدند پس از همه‌پرسی استقلال کردستان، جزو منطقه کردستان محسوب خواهد شد. ساعاتی بعد یک خودروی پولیس که برادر فرد کشته شده در میان آنان بود به یک مرکز دیگر ترکن‌ها حمله کرد و درگیری هنگامی پایان یافت که تعدادی از افراد شامل از «ملیت»‌های مختلف وارد ماجرا شدند. هرچند بر اثر این درگیری ویرانی خاصی رخ نداد ولی میزان تبادل آتش قابل توجه بود. چندی پیش نخست نمایندگان مجلس عراق خواستار برکناری استاندار کرد این استان شدند که از استقلال حمایت کرده بود. سپس حیدر عبادی نخست وزیر عراق، روز ۱۳ سپتامبر رسماً نجم‌الدین کریم استاندار کرد زبان کرکوک را بر کنار کرد. اما وی هنوز با حمایت پیشمرگان مسلح اقلیم کردستان، در دفتر کارش حضور دارد.

عملیات شبه‌نظامیان شیعه عراق در آستانه همه‌پرسی کردستان

در آستانه همه‌پرسی استقلال کردستان عراق، شبه‌نظامیان شیعه تحت حمایت سپاه قدس آماده حرکت به سوی کرکوک می‌شوند تا شهر حویجه را از داعش پس گیرند. حضور این نیروها در استان دیاله موجب لغو همه‌پرسی در این استان شد.

شبه‌نظامیان شیعه عراق که «حشد الشعبی» خوانده می‌شوند نیروهای داوطلبی هستند که همراه ارتش عراق علیه داعش می‌جنگند. نیروهای حشد الشعبی تحت حمایت سپاه قدس، شاخه برون‌مرزی سپاه پاسداران حکومت اسلامی ایران هستند. ارتش عراق و شبه‌نظامیان شیعه تصمیم دارند ۲۳ سپتامبر، دو روز پیش از تاریخ تعیین شده برای برگزاری همه‌پرسی استقلال کردستان عراق، شهر حویجه، آخرین پایگاه گروه تروریستی داعش در استان کرکوک را پس گیرند. در آستانه این عملیات پایگاه خبری المانیتور نوشته است: «قاسم سلیمانی به مقامات اتحادیه میهنی کردستان هشدار داده است که دیگر مانع حمله حشد الشعبی به کردها نمی‌شود.» این هشدار از قرار پس از آن مطرح شده است که نیروهای حشد الشعبی ده روز پیش وارد شهر مندلی در استان دیاله شدند و رئیس کرد شورای این شهر را «مجبور به کنارگیری کردند.»

پس از آن، خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، ایرنا، ۲۰ شهریور گزارش داد که شورای شهر مندلی برگزاری همه‌پرسی استقلال کردستان را لغو کرده است. مجلس استان دیاله نیز ۲۱ شهریور اعلام کرد که مخالف برگزاری همه‌پرسی جدائی اقلیم کردستان از عراق است.

ابومهدی مهندس نایب رئیس هیئت حشد شعبی

دیاله، همجوار با استان کرکوک و هممرز استان‌های ایلام و کرمانشاه در ایران است. ایران به شدت مخالف همه‌پرسی استقلال کردستان عراق است. علی شمخانی، دبیر شورای امنیت ملی ایران، ۲۶ شهریور ماه هشدار داده بود: «جمهوری اسلامی ایران به عنوان دوست و همپیمان برادران کرد که همواره و در سخت‌ترین شرایط در کنار آنها بوده، برگزاری رفراندوم را تأمین‌کننده منافع اقلیم کردستان ارزیابی نمی‌کند و با آن مخالف است.» او همچنین تأکید کرد که توافقات مرزی ایران با عراق «صرفاً با محوریت دولت مرکزی عراق پابرجا بوده و جدائی اقلیم کردستان از دولت مرکزی عراق به معنای مسدود شدن تمامی معابر و گذرگاه‌های مشترک مرزی خواهد بود.»

موضع امریکا

امریکا امروز ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۷، بار دیگر بر موضع مخالف خود با همه‌پرسی استقلال کردستان عراق تأکید کرد. ریکس تیلرسون وزیر خارجه امریکا در تماسی تلفنی با وزیر خارجه عراق بر پشتیبانی کامل واشینگتن از بغداد تأکید کرد. وزیر خارجه امریکا گفت: «امریکا از همه گام‌ها و برنامه‌های دولت بغداد برای حفظ تمامیت ارضی عراق حمایت می‌کند.»

وزیر خارجه عراق در این گفت‌وگوی تلفنی با وزیر خارجه امریکا، دوباره بر مخالفت دولت عراق با برگزاری همه‌پرسی استقلال در کردستان این کشور، گفت که این همه‌پرسی غیرقانونی و مخالف قانون اساسی عراق است. عبادی نخست وزیر عراق نیز در این مکالمه به تیلرسون، وعده داد که بغداد همه گزینه‌های قانونی را برای قراری صلح، امنیت و ثبات و یکپارچگی عراق بکار خواهد گرفت.

حال ابراهیم جعفری وزیر خارجه عراق نیز در سخنرانی خود در مجمع عمومی سازمان ملل متحد گفت: «بغداد هرگز طرح‌های حکومت اقلیم کردستان عراق برای همه‌پرسی و استقلال را قبول نخواهد کرد چون این همه‌پرسی غیر قانونی است.» جعفری تأکید کرد، وحدت و یکپارچگی عراق خط قرمز همه مردم عراق است.

همچنین سفارت امریکا در عراق، امروز یکشنبه ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۷، در بیانیه‌ای به اتباع کشور خود در عراق از وقوع ناآرامی‌های احتمالی در جریان برگزاری همه‌پرسی اقلیم کردستان عراق هشدار داد. در بیانیه‌ای سفارتخانه امریکا که بامداد یکشنبه منتشر شد، از اتباع این کشور در عراق خواسته شده که از رفت و آمد به مناطق مورد نزاع مانند کرکوک و غیره خودداری کنند.

بیانیه همچنین از اتباع امریکائی خواسته است که از سفر به مناطق مورد اختلاف بین دولت مرکزی و اقلیم کردستان عراق خودداری کنند.

پیش‌تر جان کوبیس، فرستاده ویژه دولت امریکا در عراق هم هفته گذشته از مسعود بارزانی خواسته بود همه‌پرسی استقلال کردستان را به تعویق بیندازد. خبرگزاری فرانسه سندی منتشر کرده که نشان می‌دهد سازمان ملل به دولت عراق و اقلیم کردستان پیشنهاد داده برای حل مشکلاتشان مذاکراتی را آغاز کنند. این مذاکرات دو الی سه سال به طول می‌کشد و اگر مشکلات فی‌مابین حل نشود، آنگاه مانعی برای برگزاری همه‌پرسی استقلال وجود ندارد.

در عین حال، امریکا بیش از همه در اقلیم کردستان نفوذ دارد. ارتش امریکا در حال همکاری با اقلیم کردستان جهت بازنگری در ساختار نیروهای پیشمرگه است. از سوئی امریکا، با اختصاص کمک‌های مالی جهت تحویل سلاح‌های سنگین و نیمه‌سنگین به کردستان، موافقت کرده است. به‌عنوان مثال در آوریل ۲۰۱۷، آژانس همکاری‌های امنیتی دفاعی امریکا اعلام کرد که سلاح‌های لازم برای تجهیز دو تیپ پیاده نظام سبک و دو گردان پشتیبانی توپخانه را در اختیار کردستان قرار می‌دهد.

تحویل این سلاح‌ها البته جزئی از توافق‌نامه بزرگتری با حکومت مرکزی عراق است که طی آن سلاح‌های بیش‌تری به بغداد تحویل داده می‌شود. دولت امریکا، هنوز حاضر نشده که به اقلیم کردستان به‌صورت مستقیم سلاح تحویل دهد، اگر چه در مواردی دولت مرکزی را تحت فشار قرار داده تا اجازه تحویل سلاح به کردستان را صادر کند. به‌شکل کلی، به‌دلیل این‌که اقلیم کردستان یک کشور دارای حاکمیت ملی نیست در زمینه تهیه سلاح، به خصوص سلاح سنگین، با مشکل مواجه است.

از سوی دیگر نیروهای ائتلاف، تاکنون ۱۸ هزار نیروی پیشمرگه را آموزش داده و به اقلیم کردستان در زمینه پرداخت حقوق حدود ۳۶ هزار پیشمرگه کمک کرده است. همچنین در برهه‌ای نیروهای ویژه اقلیم، به‌همراه نیروهای ویژه امریکا اقدام به عملیات مشترک بر علیه داعش کرده‌اند، که البته این همکاری پس از اعتراض حکومت مرکزی در بغداد متوقف شد.

اکنون دولت و کنگره امریکا، به‌شکل جداگانه تهدید کرده‌اند که در صورت برگزاری همه‌پرسی استقلال این کمک‌ها را متوقف خواهند کرد.

مسعود بارزانی، رئیس اقلیم کردستان عراق در مصاحب اختصاصی با بخش فارسی صدای امریکا در اربیل ضمن رد هشدار امریکا که تأکید کرده است همه‌پرسی استقلال کردستان از عراق، تمرکز مبارزه با داعش در عراق و مناطق آزاد شده را به‌خطر می‌اندازد، می‌گوید مشکلات با بغداد تا یکی دو سال آینده برطرف خواهد شد.

حکومت اسرائیل و برخی گرایش‌های امریکانی موافق همه‌پرسی هستند!

به‌نظر می‌رسد اسرائیل تنها کشور دنیا است که پیشاپیش تشکیل کشور کردستان از موجودیت آن حمایت می‌کند. بنیامین نتانیاهو، نخست وزیر اسرائیل، که در امریکای جنوبی حضور داشت روز سه‌شنبه ۲۱ شهریور ۱۳۹۶، در بیانیه‌ای اعلام کرد: «اسرائیل از تلاش قانونی مردم کرد برای دستیابی به حکومتی مستقل حمایت می‌کند.» به گزارش بلومبرگ، موضع‌گیری اسرائیل در تناقض با امریکا و ترکیه است. دولت ترکیه، نگران است استقلال کردهای عراق مقدمه‌ای بر اعلام استقلال کردهای این کشور باشد. ایالات متحده امریکا هم اعتقاد دارد استقلال کردهای عراق وضعیت منطقه را متزلزل خواهد کرد. پیش‌تر ایران هم مخالفت خود را در کنار دولت عراق با این همه‌پرسی اعلام کرد و حتی گزارش‌هایی از سفر قاسم سلیمانی فرمانده سپاه قدس به اقلیم خودمختار کردستان عراق برای انصراف آن‌ها از برگزاری این همه‌پرسی خیر داده بود.

اسرائیل پیش از این هم از استقلال کردهای عراق حمایت کرده بود اما این‌بار موضع اسرائیل در فاصله کوتاهی تا برگزاری همه‌پرسی زیر ذره بین قرار گرفته است.

نتانیاهو در بیانیه‌اش تأکید کرد، «اسرائیل با پ.ک.ک (حزب کارگران کرد ترکیه) مخالف است همان‌طور که با حمایت ترکیه از حماس نیز مخالف است.»

رسانه‌های اسرائیل گزارش داده بودند که بنیامین نتانیاهو ماه گذشته در دیدار با هیئتی از اعضای جمهوری‌خواه کنگره امریکا در سفر آن‌ها به اورشلیم گفت نظرش نسبت به تشکیل دولت کرد در شمال عراق «مثبت» است.

خانم کینیا سولواوا یک نماینده مجلس اسرائیل و رئیس انجمن تقویت مناسبات اسرائیل و کردها ماه گذشته به روزنامه «جرزال پست» گفت، یک هیئت از کردستان عراق مهمان اسرائیل بوده و از مقامات این کشور خواسته است که با اعمال نفوذ بر امریکا از واشینگتن بخواهند از مخالفت با استقلال کردستان خودداری کنند.

دولت امریکا در هفته‌های گذشته با اعزام بلندپایگانش از جمله ژنرال جیمز متیس وزیر دفاع به اربیل و ملاقات با مسعود بارزانی رئیس اقلیم کردستان عراق، خواستار تعویق در برگزاری این همه‌پرسی شد.

تکرار حمایت نتانیا‌هو در حال حاضر و شمار دیگری از مقامات سیاسی و نظامی کنونی و پیشین اسرائیل از تشکیل «دولت کرد» در حالی است که بارزانی این هفته تأکید کرد همه‌پرسی استقلال کردستان در موعد مقرر برگزار می‌شود.

سخن‌گوی اقلیم کرد به سخنان تازه بنیامین نتانیا‌هو در حمایت از تشکیل «دولت کرد» واکنش نشان نداده اما به توصیف خبرگزاری آسوشیتدپرس، به‌نظر می‌رسد که این سخن‌گو از این موضع‌گیری خشنود شده است.

صفین دیزائی، سخن‌گوی اقلیم کردستان، به آسوشیتدپرس گفته است، هر کس آزاد است نظرش را بگوید و ما قدران هر حکومتی در هر جای جهان هستیم که استقلال را حق کردهای عراق بدانند.

در همین زمینه، «آریل پولستین»، یک شخصیت برجسته در حزب راست افراطی اسرائیل، گفته است: کردها هرگز فراموش نخواهند کرد که دولت اسرائیل از آن‌ها حمایت کرده است؛ در نتیجه، زمانی که یک کردستان مستقل ایجاد شود، پرچم اسرائیل در آنجا برافراشته خواهد شد و دو بازیگر تبدیل به متحدان خوبی برای یکدیگر خواهند شد.

پولستین اشاره کرد، رابطه میان اسرائیل و یک دولت کرد از اهمیت زیادی برخوردار است. او تأکید کرد، اسرائیل برای دهه‌ها به کردها کمک کرده و همچنان نیز برای تشکیل دولت مستقل کردی تلاش خواهد کرد.

در همین ارتباط، «کسینا اسوتلوا»، نماینده پارلمان اسرائیل (کنست) اعلام کرد: برخی مقامات ارشد منطقه کردستان عراق، طی هفته‌های اخیر به فلسطین اشغالی سفر کرده و خواستار حمایت تل‌آویو از همه‌پرسی استقلال آن‌ها شدند.

اسوتلوا که رئیس کمیته‌ای در کنست برای تقویت روابط حکومت اسرائیل با کردها در منطقه است، گفت: مقامات کردی که به تل‌آویو آمدند، خواستار میانجی‌گری اسرائیل در کاخ سفید برای حمایت واشنگتن از همه‌پرسی استقلال منطقه کردستان از عراق شدند.

به نوشته وب‌گاه روزنامه «جروزالم پست»، او همچنین افزود: «آن‌ها می‌گویند اسرائیل دارای لابی قدرتمندی (در واشنگتن) است و دونالد ترامپ (رئیس جمهور امریکا) نیز گوش می‌دهد. آن‌ها خوشحال می‌شوند، اگر ما بتوانیم (بهرگزاری همه‌پرسی استقلال) کمک کنیم.»

این نماینده پارلمان اسرائیل تأکید کرد: «از مفید بودن همه‌پرسی استقلال کردستان عراق برای اسرائیل، ۱۰۰ درصد مطمئن است.»

بنیامین نتانیا‌هو، نخست وزیر اسرائیل نیز طی دیدار با هیئتی از کنگره امریکا ضمن حمایت از همه‌پرسی استقلال، تمایلش به تأسیس دولت کردی مستقل در منطقه را اعلام کرده بود.

این رویکرد را بسیاری در اسرائیل به سابقه تاریخی روابط اسرائیل با کردهای عراق ارزیابی می‌کنند؛ روابطی که در دهه‌های ۵۰ و ۶۰ میلادی نزدیک بود و در مقطعی پس از توافق الجزایر میان ایران و عراق و گرایش اسرائیل به داشتن روابط بهتر با ایران دوران محمدرضا شاه پهلوی، متوقف شده بود.

فرونش رام، روزنامه‌نگار ساکن اسرائیل، با نگاهی به آن دوران می‌گوید: «همکاری‌های آن زمان که در یک کتاب به قلم نماینده وقت موساد هم ذکرش آمده، مربوط به دورانی بود که عراق حتی قبل از دوران صدام حسین، خود را در صدر کشورهای خصم اسرائیل می‌دانست. عراق در جنگ‌های متعدد علیه اسرائیل، نقشی لجستیک و جدی داشت. قبل از آن که جمهوری اسلامی بر سرکار بیاید، این عراق بود که از لزوم نابودی اسرائیل صحبت می‌کرد. همان فلسفه‌ای که جمال عبدالناصر در مصر و دیگر رهبران آن زمان دنیای عربی بیان می‌کردند. در آن چهارچوب مسلما همکاری‌های بین اسرائیل و کردهای عراق در جریان بود.»

دانیل دیویس روزنامه‌نگار و افسر بازنشسته ارتش آمریکا، با حضور در برنامه افق نو تلویزیون بخش فارسی صدای آمریکا گفت که با وجود تمام مخالفت‌ها، کردها این همه‌پرسی را برگزار خواهند کرد و در نهایت به سود منافع امریکاست که از استقلال کردستان حمایت کند چرا که تنها منطقه امن و با ثبات در عراق است. دیویس هم در این زمینه گفت که اگر تشکیل یک دولت کرد دموکراتیک و مستقل به سود منافع آمریکا باشد باید دولت آمریکا از آن حمایت کند.

سفر اسبق و افراطی آمریکا در سازمان ملل، در راستای تحقق سناریو سیاه «خاورمیانه جدید» و با هدف تلاش برای تجزیه کشورهای منطقه اعلام کرد: آمریکا همه‌پرسی اقلیم کردستان عراق را به رسمیت بشناسد.

«جان بولتون» سفیر اسبق آمریکا در سازمان ملل متحد، که به افکار تند و افراطی مشهور است در مصاحبه‌ای با «کردستان ۲۴» مدعی شد: به شدت معتقدم که همه‌پرسی استقلال (در اقلیم کردستان عراق) موضوع خوبی است! سفیر اسبق آمریکا در سازمان ملل، در راستای اجرائی کردن طرح شوم «خاورمیانه جدید» که توسط «کاندولیزا رایس» وزیر خارجه وقت آمریکا، مطرح شده بود، در خصوص تجزیه کشورهای منطقه گفت: «فکر می‌کنم کردها مدت طولانی است که نادیده انگاشته شده‌اند. لذا اگر آن‌ها برای رسیدن به استقلال در کردستان عراق تصمیمی دارند، به نظر من آمریکا باید آن را به رسمیت بشناسد.»

«جان بولتون» ادامه داد: «فکر می‌کنم این موضوع مقوله‌ای تضمین شده است. به نظر من عراق قدیم که ما آن را می‌شناختیم، دیگر بر نمی‌گردد؛ پس هرچه زودتر آن را درک کنیم بهتر است.»

روسیه

بسیاری از تحلیل‌گران، روسیه را در جبهه حامیان این همه‌پرسی قرار داده‌اند، اما این کشور به صورت رسمی از آن حمایت نکرده است. اخیرا سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه گفته بود «اجرای نهائی این همه‌پرسی» ممکن است بر اوضاع منطقه تأثیر بگذارد. او پیش‌تر هم در مصاحبه با تلویزیون رووداو، با اشاره به رابطه تاریخی روسیه با کردها تأکید کرده بود که موضع روسیه همواره حمایت از کردها بوده است.

اتحادیه عرب

اتحادیه عرب نیز روز ۵ سپتامبر ۲۰۱۷ با تشکیل جلسه در سطح وزیران خارجه، با برگزاری همه‌پرسی اسفلال کردستان عراق مخالفت و آن را نقض قانون اساسی این کشور دانست. عربستان هم خواهان توقف اجرای همه‌پرسی شده است.

روابط آنکارا و اربیل

تاکنون دولت ترکیه و رئیس‌جمهور آن رجب طیب اردوخان، یکی از کشورهای متحد اقلیم کردستان عراق و شخص بارزانی بودند. آن‌ها، حتی طرح‌ها و پروژه‌های مختلفی علیه پ.ک.ک و روژاوا در دست دارند. اما اکنون اردوخان به بارزانی و اقلیم کردستان خط و نشان می‌کشد. دولت ترکیه، مخالفت خود را با برگزاری این همه‌پرسی اعلام و آن را «اشتباهی بزرگ» توصیف و بر حفظ «تمامیت ارضی و وحدت سیاسی عراق» تأکید کرده است. البته به این هم بسنده نکرد در مرز اقلیم کردستان دست به مانور نظامی زده است.

اما واقعیت این است که ترکیه برای اربیل، به یک کانال سیاسی و یک شاهراه اقتصادی بسیار مهم و حیاتی تبدیل شده و این مسأله نه تنها بر روابط دوجانبه آنکارا - اربیل، بلکه بر رویکردهای حزب دمکرات در مورد بغداد و مسائل دیگر نیز، تا حد زیادی تأثیر گذاشته است.

یکی از ابعاد مهم رابطه اربیل - آنکارا، پرونده سوریه و نگرش خاص ترکیه نسبت به منطقه روژاوا است. از این نظر نفس قدرت گرفتن بارزانی در اقلیم و احتمال تشکیل یک دولت جدید، اردوخان را چندان نگران نمی‌کند؛ بلکه عمق نگرانی او، از پ.ک.ک و قدرت گرفتن این جریان اجتماعی در جوار مرز نهمصد کیلومتری ترکیه و سوریه است.

در چند سال اخیر، ترکیه در تمام دوره‌های مذاکرات ژنو و حتی چند مذاکره اخیر «آستانه» درباره سوریه، همواره دو رویکرد خاص در مورد کردهای سوریه داشته است؛ نخست: اعمال فشار بر امریکا و روسیه و دیگران و راضی کردن آنان برای این که «حزب اتحاد دموکراتیک کردهای سوریه» (PYD) را به مذاکرات دعوت نکنند. دوم: تلاش برای سهیم کردن و مشارکت دادن مخالفین کرد سوریه وابسته به بارزانی یا «شورای میهنی کردهای سوریه» (ENKS)

بنابراین بارزانی امیدوار است که در معادلات آتی سوریه و در مناطق کردنشین آن کشور، جای پائی هم به کردهای شورای میهنی در روژاوا دست و پا کند.

اکنون بارزانی و دیگر سران حزب دموکرات، برای خروج پ.ک.ک از شنگال مشغول بازی‌های مختلف سیاسی به‌ویژه با ترکیه هستند. بازرانی حاضر است برای خارج کردن کنترل شنگال از دست نیروهای دموکراتیک این منطقه و پ.ک.ک، باج‌های زیادی به دولت و ارتش ترکیه بپردازد. به‌طوری که جنگنده‌های نیروی هوایی، هنگام بمباران مناطق پ.ک.ک در منطقه شنگال، تعدادی از پیشمرگان اقلیم را نیز کشتند اما در این مورد هیچ صدائی از بارزانی در نیامد.

حزب عدالت و توسعه حاکم ترکیه و رهبر آن اردوخان با بارزانی متحد است و شرکت‌های مختلف ترکیه‌ای در آنجا چندین میلیارد دالر سرمایه‌گذاری کرده‌اند. ترکیه بارزانی را به‌عنوان یک نوع نیروی آلت دست مورد بهره‌برداری قرار می‌دهد و از این کار چندین هدف دارد. یک این که می‌خواهد انرژی شمال عراق را از طریق ترکیه منتقل کند که به نوعی رقابت با دولت مرکزی عراق یا تضعیف آن در مسأله نفت و انرژی به‌شمار می‌رود. دومین هدف آن‌ها تضعیف پ.ک.ک در مناطق کردنشین و شمال عراق است. سومین هدف، گسترش نفوذ شرکت‌های غربی و نفوذ امریکا در مناطق کردنشین است. و چهارمین هدف، فشار به نیروهای دموکراتیک روژاوا است.

دیگر آن‌که از طریق بارزانی در شمال عراق، نیروهای دیگر مثل اتحادیه میهنی و ... که نزدیک به حکومت اسلامی ایران هستند را تضعیف کند. در نهایت نیز قدرت نفوذ بارزانی را در ترکیه برای مقابله با پ.ک.ک و در سوریه برای مقابله با حزب اتحاد دموکراتیک (پ.ی. د) افزایش دهد.

ترکیه هم در شمال سوریه، پیشمرگان را آموزش داده و مسلح و وابسته به خود کرده است و همان‌طور که می‌گویند بین ۶ تا ۱۰ هزار نیروی پیشمرگ سوری را به اسم همان «انجمن نیشتمانی» سازماندهی کرده است. ترکیه در نشست استراتژیک امنیت ملی که مدتی قبل برگزار شد، گفته است که ما تنها تا الباب یا منبج پیش نخواهیم رفت، تمام آن حسکه و کوبانی و عفرین را از دست این «پی د» و شاخه‌های مسلح حزب اتحاد دموکراتیک خارج خواهیم کرد و به پیشمرگان کرد سوریه خواهیم داد. در مسأله عراق هم به همین صورت به این سیاست‌های خود ادامه می‌دهد.

در این بین وابستگی کردستان عراق به درآمدهای نفتی و نقشی که ترکیه در صدور آن به دریای مدیترانه ایفا می‌کند، بر این نکته تأکید می‌کند که برای ادامه صدور این نفت اربیل نیازمند حفظ مناسبات دوستانه با آنکارا است. برگزاری همه‌پرسی آینده اقلیم را با خطر جدی روبه‌رو و مشکلات مالی و اقتصادی دولت محلی کردستان را چند برابر خواهد کرد.

بن‌علی یلدرم، نخست‌وزیر ترکیه روز شنبه ۲۳ سپتامبر ۲۰۱۷ در جمع خبرنگاران در شهر کرشهر، گفت، واکنش ترکیه نسبت به همه‌پرسی در اقلیم کردستان عراق شامل جنبه‌های امنیتی، سیاسی و اقتصادی خواهد شد.

بن‌علی یلدرم، در پاسخ به این سؤال که آیا ارتش ترکیه برای اقدام امنیتی ممکن است وارد مرزهای اقلیم کردستان عراق شود؟ گفت: «طبیعی است، اما این که چگونه و چه وقت این عمل انجام گیرد، زمان، شرایط و تحولات آینده آن را مشخص خواهد کرد.»

به‌گزارش خبرگزاری آناتولی، بن‌علی یلدرم گفت: «ترکیه به عنوان یک همسایه از ابتدا هشدارهای لازم را به‌طور دوستانه داده است، اما فایده‌ای نداشت و اصرار بر انجام این امر اشتباه ادامه دارد، اصرار بر تصمیمی که همه کشورهای جهان و همسایه با آن مخالفند، پایان خوشی نخواهد داشت.»

او افزود: «این‌که کسی قصد ماجراجویی به ذهنش خطور کند و با وجود هشدار تمام کشورهای دنیا گوش خود را بسته و بر ادامه این مسیر اشتباه اصرار کند، مسلماً عواقبی خواهد داشت. تاوان این اشتباه را صاحبان این تصمیم خواهند پرداخت. آنان حق ندارند افراد بی‌گناه را وادار به پرداخت هزینه‌های آن کنند.»

پارلمان ترکیه نیز اجازه استقرار نیروهای این کشور در عراق و سوریه را یک‌سال دیگر تمدید کرد. احتمالاً این اقدام پارلمان ترکیه نیز واکنشی به تصمیم کردهای عراق برای برگزاری همه‌پرسی استقلال است.

مانور نظامی بزرگ ترکیه در مرزهای اقلیم کردستان عراق

ارتش ترکیه در اولین واکنش به این همه‌پرسی رزمایشی بزرگ در منطقه مرزی با اقلیم کردستان عراق آغاز کرده است. این رزمایش قرار است تا روز سه‌شنبه ۲۶ سپتامبر ادامه یابد. از سوی دیگر پارلمان ترکیه برای بررسی موضوع همه‌پرسی کردستان عراق جلسه‌ای اضطراری تشکیل داد.

ارتش ترکیه از روز دوشنبه هجدهم سپتامبر یک رشته رزمایش در مرزهای عراق را آغاز کرد. نخست‌وزیر ترکیه، بن‌علی یلدریم، گفته است که همه‌پرسی اقلیم خودگردان کردستان عراق از منظر ترکیه یک مسأله امنیت ملی است.

ارتش ترکیه نیز روز ۱۸ سپتامبر، رزمایشی را در گذرگاه مرزی «هابور» آغاز کرده است. در این رزمایش، ۱۰۰ خودروی زرهی، از جمله چند سامانه پرتاب موشکی از روی خودرو شرکت دارند.

بنابر اعلام ستاد مشترک نیروهای مسلح ترکیه، رزمایش نظامی در منطقه سیلوی-هابور در استان شیرناک، درست یک هفته پیش از برگزاری همه‌پرسی استقلال کردستان عراق صورت می‌گیرد.

سفر بارزانی به دیاربکر

مسعود بارزانی در حالی دعوت رجب طیب اردو خان را پذیرفت که بارها درخواست حزب صلح و دموکراسی، بزرگترین حزب کرد در مجلس ترکیه را برای سفر به این کشور و شرکت در مراسم جشن نوروز دیاربکر رد کرده بود.

با گذشت یک هفته از سفر مسعود بارزانی به دیاربکر، پر اهمیت‌ترین شهر کردنشین ترکیه، انتقادات به این سفر در میان کردهای عراق، ترکیه و سوریه همچنان ادامه دارد.

مسعود بارزانی، رئیس حکومت اقلیم کردستان عراق، روز شنبه ۱۶ نوامبر ۲۰۱۳ - ۲۵ آبان ۱۳۹۲ به دعوت رجب طیب اردو خان، نخست وزیر ترکیه به دیاربکر سفر کرد که میزبان سنتی مراسم چند صد هزار نفری نوروز است. در جریان این سفر، پرچم کردستان در خاک ترکیه به اهتزاز درآمد و اردو خان برای نخستین بار واژه «کردستان» را بر زبان راند. بارزانی، پس از بازگشت به کردستان عراق گفت که از برافراشته شدن پرچم کردستان در دیاربکر شگفت زده شده است.

اما این سفر که نخست وزیر ترکیه آن را «تاریخی» خوانده، بر خلاف تصور مسعود بارزانی و حزب تحت رهبری او با استقبال نه چندان گرم کردهای دیاربکر روبه‌رو شد.

گرچه به‌گفته برخی از رسانه‌ها، دو طرف از سه هفته پیش برای سفر اخیر تدارک دیده بودند، اما این سفر تنها چند روز پس از اعلام خودمدیریتی دموکراتیک در روژاوا، در شمال سوریه صورت گرفته است؛ منطقه‌ای که بدون حمایت‌های جدی منطقه‌ای و بین‌المللی، توسط حزب اتحاد دموکراتیک (PYD)، قدرتمندترین حزب کردستان سوریه تشکیل شده است.

مسعود بارزانی، با این‌که از آغاز اعتراضات سوریه تلاش کرد با گردهم آوردن کردهای سوریه، نفوذ خود میان کردهای این کشور را گسترش دهد، اما با اعلام «خودمدیریت دموکراتیک»، به‌شدت مخالفت کرده است.

او در بیانیه‌ای شدیدالحن حزب اتحاد دموکراتیک را متهم به «تک‌روی، حمایت از دولت بشار اسد و کنار گذاشتن دیگر احزاب کرد» کرده و در مصاحبه‌ای جداگانه با کانال تلویزیونی «ت.رت.۶» (TRT6) ترکیه گفته است حکومتی که از حمایت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی برخوردار نباشد، پایدار نخواهد ماند.

این سفر مسعود بارزانی، به نوعی پشت کردن به حزب کارگران کردستان و حزب صلح و دموکراسی از طرفی و حمایت از دولت ترکیه از طرف دیگر بوده است.

برخی از اعضای حزب صلح و دموکراسی نیز گفته‌اند که سفر بارزانی به دیاربکر، هم برای او و هم برای دولت ترکیه جنبه تبلیغاتی انتخاباتی داشته است. آن‌ها می‌گویند اردو خان با این دعوت تلاش کرده از بارزانی به سود حزب عدالت و توسعه در انتخابات پیش رو استفاده کند.

همزمان طرفداران حزب اتحاد دموکراتیک در سوریه گفته‌اند که بارزانی با سفر خود تلاش کرده است دولت ترکیه را علیه دستاوردهای این حزب و سیستم روژاوا بشوراند. صالح مسلم رهبر حزب اتحاد دموکراتیک، در کنفرانس «آینده کردهای سوریه» با طرح انتقادات تندی علیه بارزانی گفت که او بهتر است نگران ملت خود باشد، لازم نیست برای کردهای سوریه نقشه بکشد.

در کردستان عراق نیز منتقدان گفته‌اند که بارزانی حتی اگر از «سیاست‌های غیردمکراتیک حزب اتحاد دمکراتیک مقابل دیگر احزاب کرد»، انتقاد داشت، می‌توانست در سطوح پائین‌تر در اقلیم کردستان عراق و نه ترکیه مطرح کند. آن‌ها معتقدند حزب اتحاد دمکراتیک تا کنون در مقابل حکومت اسد و اپوزیسیون سوریه به درستی عمل کرده و دست‌کم شهرهای کردنشین این کشور را از خطر نابودی و جنگ در امان گذاشته است. مخالفان، همچنین با انتقاد از سیاست‌های داخلی رئیس اقلیم کردستان گفته‌اند بارزانی زمانی می‌تواند از دمکراسی سخن بگوید که رفتارهای او در اقلیم کردستان، منطقه تحت حکومت او، دمکراتیک بوده باشد.

شوان، بارزانی، اردوخان و تاتلی سس

در این سفر شوان پرور خواننده مشهور کرد ترکیه‌ای که حق شهروندی وی سال‌ها پیش از سوی دولت وقت ترکیه لغو شده است و اکنون ساکن اقلیم کردستان عراق است به‌همراه بارزانی به دیاربکر رفته بود و ابراهیم تاتلی‌سس خواننده معروف کردزبان ترکیه نیز، به‌همراه اردوخان به این ضیافت آمده است و آن‌ها با هم عکس‌های یادگاری نیز گرفته‌اند. به عبارت دیگر، در این ماجرا هنر و هنرمند به زشت‌ترین شکلی، مورد سوءاستفاده این حاکمان قرار گرفتند.

روابط حکومت اسلامی ایران با اقلیم کردستان عراق

حکومت اسلامی ایران، رابطه گرمی با اتحادیه میهنی دارد و رابطه‌اش با بارزانی چندان حسنه نیست. با این وجود، حکومت اسلامی ایران هم در عراق و هم در کردستان از نفوذ بیشتری برخوردار است. حتی نیروهای امنیتی حکومت اسلامی ایران، به راحتی در این منطقه رفت و آمد می‌کنند بدون این که با مانع جدی روبرو شوند. تاکنون تروریست‌های حکومت اسلامی ایران، صدها تن از مخالفین خود را در اقلیم کردستان ترور کرده‌اند که هیچ‌گاه این تروریست‌ها، توسط دولت اقلیم کردستان عراق، دستگیر و محاکمه نشده است.

مدت‌هاست که حکومت اسلامی ایران، فشارهای خود بر روی دولت اقلیم کردستان را به دلیل هم‌پرسی افزایش یافته است. از جمله اقدامات ایران، دیدار «مخفیانه» هیئتی از نیروی قدس سپاه پاسداران از اربیل در روز ۳۰ ژوئیه بود که بلافاصله پس از دیدارهای مرتب بین رهبران اتحادیه میهنی کردستان و مقامات ایرانی در تهران در ماه گذشته انجام نشده‌اند. یا بارها حکومت اسلامی ایران، مقرهای برخی احزاب ناسیونالیست کردی ایرانی در اقلیم کردستان را بمباران کرده است.

تهدیدهای حکومت اسلامی ایران، پس از واکنش خامنه‌ای به طرح برگزاری هم‌پرسی در اقلیم کردستان عراق در تاریخ ۳۱ خرداد ۱۳۹۶ - ۲۱ ژوئن ۲۰۱۷، مقامات حکومت اسلامی یک‌پس از دیگری دریا این مسأله اعلام موضع کرده‌اند. آیت‌الله علی خامنه‌ای که میزبان حیدرالعبادی نخست وزیر عراق بود گفت ایران با برگزاری هم‌پرسی برای جدائی یک بخش از عراق مخالف است و دامن زندگان به آن را مخالفان استقلال و هویت عراق می‌داند.

چندی پیش تهران، میزبان جلال طالبانی بود و این روزها هم از اتحادیه میهنی اقلیم کردستان، هیئتی به تهران سفر کرد و با علی شمخانی دبیر شورای عالی امنیت ملی دیدار و گفت‌وگو کرد. شمخانی در این ملاقات بار دیگر مخالفت ایران

با این هم‌پرسی را اعلام کرد. معاون اول دبیرکل اتحادیه میهنی اقلیم کردستان و رئیس دفتر سیاسی این اتحادیه در راس هیئتی بلندپایه میهمان تهران بود؛ دبیر شورای عالی امنیت ملی خاطرنشان کرد: پیگیری موضوع برگزاری هم‌پرسی برای جدائی و ایجاد انشقاق در ملت عراق به لحاظ حاشیه‌ای بودن و عدم پاسخ‌گویی به هیچ‌یک از اولویت‌ها و نیازهای واقعی مردم، با تدبیر و سیاست مسئولان عراق همخوانی ندارد. وی با بیان این‌که خواست برخی کشورهای منطقه و فرمانطقه‌ای، تضعیف عراق و کشورهای بزرگ در غرب آسیاست، تصریح کرد؛ با هوشیاری و در نظر داشتن منافع ملی و منافع جهان اسلام نباید اجازه داد این طرح‌های استعماری و وارداتی مانند خاورمیانه بزرگ محقق شود. علی شمخانی دبیر شورای امنیت حکومت اسلامی ایران، در واکنش به برگزاری رفراندوم استقلال کردستان در ۲۵ سپتامبر، حکومت اقلیم کردستان را تهدید به بستن گذرگاه‌های مرزی و اقدام علیه نیروهای اپوزیسیون کرد روژ هلات نمود.

دبیر شورای امنیت ملی حکومت اسلامی، در گفتگو با تلویزیون دولتی ایران ضمن اشاره به عدم اعتبار قانونی رفراندوم اقلیم کردستان و تأکید بر یک‌پارچگی خاک عراق افزوده است: «توافقات مرزی صرفاً با محوریت دولت مرکزی عراق پابرجا بوده و جدائی اقلیم کردستان از دولت به معنای مسدود شدن آن‌هاست.» شمخانی، در بخش دیگری از سخنان خود موضوع استقرار احزاب روژ هلاتی در خاک اقلیم کردستان را به میان کشید و از تجدید نظر جدی در رابطه با آن‌چه «فعالیت ضدانقلاب ایرانی» نامید سخن به میان آورد.

روز سه‌شنبه ۲۱ شهریور ۱۳۹۶، رسانه‌های اقلیم کردستان عراق مدعی شدند که حاج سردار قاسم سلیمانی امروز به اربیل سفر کرده تا با مسعود بارزانی، رئیس اقلیم کردستان عراق دیدار کند. بارزانی در دیدار چند روز پیش تلویزیونی خویش اعلام کرد بود که ایران اگر بخواهد می‌تواند نقش میانجی مابین بغداد و اربیل را به‌منظور رسیدن به یک راهکار منطقی بر عهده بگیرد.

صرف‌نظر از ملاحظات سیاسی - امنیتی، باید اشاره کرد که تجارت سالانه ایران با کردستان عراق تقریباً ۸ میلیارد دلار است.

بنابراین با توجه به چشم‌انداز پیچیده و خطرناک منطقه‌ای و نیز وضعیت امنیتی داخلی ایران هم‌پرسی در کردستان درباره استقلال آن منطقه، حکومت اسلامی را نگران کرده است.

در صورتی که اقلیم کردستان را در محاصره اقتصادی قرار دهد و با استفاده از شبه‌نظامیان شیعه در عراق برای دولت اقلیم کردستان عراق ایجاد نارضایتی کند ظرفیت بالقوه ایجاد درگیری و بی‌ثباتی در مرز ایجاد می‌شود و احتمالاً غرب در این‌باره مداخله خواهد کرد. با توجه به این‌که عربستان سعودی رقیب اصلی حکومت اسلامی ایران در منطقه است احتمالاً سیگنال‌های مثبتی به کردهای عراق داده و بیش‌تر هم خواهد داد. سعودی‌ها همچنین از برخی از سازمان‌های کردی اپوزیسیون حکومت اسلامی در کردستان عراق نیز حمایت کرده‌اند.

سلیمانی فرمانده سپاه تروریستی اسلامی قدس، به مقام‌های اتحادیه میهنی کردستان عراق گفته است: «من تاکنون از نیروهای مردمی الحشد الشعبی خواسته‌ام به کردستان عراق حمله نکنند. اما دیگر این کار را نخواهم کرد.» نیروهای مردمی الحشد الشعبی یا گروه شیعی، به نوعی نیروی مشترک حکومت بغداد و حکومت اسلامی ایران است که آموزش و تسلیح و فرماندهی اصلی آن در اختیار سپاه قدس حکومت اسلامی ایران و فرمانده آن قاسم سلیمانی است.

وب سایت المانیتر در گزارشی با عنوان «ایران و امریکا علیه هم‌پرسی کردستان عراق» به نقل از یک منبع نزدیک به اتحادیه میهنی کردستان نوشته است که قاسم سلیمانی فرمانده سپاه قدس که در جریان مبارزه با داعش در بسیاری از

مواقع در عراق حضور دارد به مقامات اتحادیه میهنی کردستان هشدار داده است: «تاکنون مانع حمله حشدالشعبی به شما بودیم اما من دیگر این کار را انجام نخواهم داد.»

قاسم سلیمانی در این گفتگو افزوده است: «فقط به ماجرای مندلی نگاه کنید که چه اتفاقی آنجا افتاد. این آغاز ماجراست.» به نوشته المانیور، اشاره قاسم سلیمانی به رخدادی است که طی آن صدها شبه نظامی عراقی با حمایت نیروهای ایرانی به مندلی در استان دیاله عراق (۱۰۰ کیلومتری شمال شرقی بغداد) رفتند و رئیس کرد شورای شهر مندلی را مجبور کردند از شغلش کناره‌گیری کند و اعلام کردند که این شهر در حوزه همپرسی کردستان قرار ندارد.

این اتفاق سه روز بعد از آن رخ داد که حدید عامری فرمانده سپاه بدر هشدار داده بود که عراق باید یکپارچه باقی بماند و اگر همه پرسه کردستان برگزار شود جنگ داخلی در کشور آغاز می‌شود.

در پی این ماجرا در روزهای ۱۲ و ۱۳ سپتامبر شورای استان‌های دیاله و صلاح‌الدین برنامه برگزاری همپرسی در این مناطق را ملغی اعلام کردند.

بارزانی و سلیمانی

خامنه‌ای و بارزانی

مانور سپاه پاسداران ایران در آستانه همپرسی کردستان عراق

سپاه پاسداران حکومت اسلامی ایران، از امروز یکشنبه دوم مهر - بیست و چهارم سپتامبر مانوری نظامی را در منطقه شمال غرب کشور آغاز کرده است. این مانور که در مناطق مرزی استان‌های کردستان و آذربایجان غربی برگزار می‌شود، یک روز قبل از همپرسی جدائی اقلیم کردستان از عراق آغاز شد.

به‌گفته فرماندهان سپاه در «رزمایش امنیتی محرم» یگان‌های پیاده، زرهی، جنگال (جنگ الکترونیک)، هوانیروز و موشکی شرکت دارند.

تعدادی از فرماندهان ارشد سپاه پاسداران از جمله سرتیپ حسین سلامی، جانشین فرمانده کل سپاه، و سرتیپ محمد پاکپور، فرمانده نیروی زمینی سپاه، در آغاز این مانور حضور داشته‌اند.

پاکپور در ابتدای این مانور گفت: «منطقه رزمایش از مناطق مورد علاقه ضدانقلاب در گذشته بوده که با انجام رزمایش‌ها و عملیات‌های مقتدرانه سپاه در آن منطقه از لوٹ اشرا و ضدانقلاب پاک شد.»

انجام این مانور در آستانه همپرسی استقلال اقلیم کردستان عراق از این کشور آغاز شده است. این همپرسی قرار است فردا دوشنبه ۲۵ سپتامبر ۳ مهر برگزار شود.

احتمالاً یک نوع هماهنگی امیتی بین حکومت مرکزی عراق و حکومت اسلامی ایران و ترکیه به وجود آمده است به طوری که اترش ترکیه هم در حال مانور در مرزهای اقلیم کردستان عراق است و حکومت مرکزی عراق نیز، به بهانه مبارزه با داعش، ده هزار نیروی ارتشی، شیعی، ترکمن و... را به‌ویژه در مزهای شهر کرکوک به حال آماده باش درآورده است.

بنا به گزارشات شایعه حضور قاسم سلیمانی، فرمانده سپاه قدس، در سلیمانیه و کرکوک در فضای مجازی طرفداران همپرسی داغ است. برخی از مطبوعات محلی می‌گویند او این‌جاست تا مطمئن شود همپرسی لغو شود. یکی از فرماندهان سپاه روز شنبه اول مهر، با رئیس ستاد مشترک ارتش ترکیه در آنکارا دیدار کرد. انتظار می‌رود فرماندهان نظامی هر سه کشور عراق، ترکیه، ایران با هم به زودی با هم دیدار کنند. بسیاری از مقامات بلند پای اتحادیه میهنی کردستان از دیروز یکی از پس از دیگری می‌گویند به نفع اقلیم کردستان است و بهتره است پیشنهاد متحدین غربی و سازمان ملل برای تعویق همپرسی قبول شود. اتحادیه میهنی رابطه بسیار نزدیک با ایران دارد. یکی از منابع اصلی درآمد منطقه تحت کنترل این حزب گمرک‌های اقلیم با ایران است.

تهدید مشترک ایران و ترکیه

روزنامه حریت ترکیه، در گزارشی، به اظهارات یک دیپلمات ایرانی در گفت‌وگو با «حریت» اشاره کرده که گفته است: «ترکیه و ایران اجازه برگزاری این فراندوم را نمی‌دهند. این فراندوم آسیب بزرگی به ما خواهد زد.» بر اساس گزارش این روزنامه چند روز بعد از این حوادث، فرمانده ستاد کل نیروهای مسلح ایران به ترکیه سفر کرد. در ادامه دیدارهای او با مقام‌ها در آنکارا، رسانه‌ها از یک عملیات مشترک نظامی با ایران علیه پ.ک.ک. خبر دادند. سخنگوی نیروهای مسلح ایران گفته است: «فراندوم استقلال بارزانی بخشی از سیاست‌های امریکاست. ما رد پای امریکا را در سیاست‌های جدائی‌طلبانه آن در منطقه دیده‌ایم و با آن مخالفیم.» حریت در گزارش خود نوشت: «اگر به این تصویر نگاه کنید احتمالاً یک همپوشانی صد در صدی میان سیاست‌های ایران و ترکیه در عراق خواهید دید. دولت مرکزی در بغداد که یکی از قوی‌ترین مخالفان این فراندوم است، نیز همپیمان ایران است. علاوه بر این، همه می‌دانند دولت عراق عملیات‌هایی را برای نجات تلعفر (شهر ترکمن نشین عراق) از کنترل داعش ترتیب داده و یکی از مهمترین فاکتورهای این عملیات، حضور نیروهای الحشد الشعبی است. این در حالی است که تنها خط قرمز ترکیه در عملیات تلعفر عدم حضور نیروهای الحشد الشعبی بوده است.»

بیانیه مشترک وزرای خارجه عراق و ترکیه و ایران

وزرای خارجه ایران، عراق و ترکیه در بیانیه‌ای مشترک ضمن اعلام «مخالفت صریح» با برگزاری همپرسی جدائی اقلیم کردستان از عراق، خواستار «تلاش‌های مسنجم بین‌المللی» و «اقدامات هماهنگ» سه کشور برای لغو این همپرسی شدند.

به گزارش رسانه‌ها به نقل از وزارت خارجه ایران، وزرای خارجه سه کشور در پایان نشست خود در نیویورک در روز چهارشنبه، ۲۹ شهریور، درباره پیامدهای همپرسی در اقلیم کردستان عراق که قرار است روز سوم مهر برگزار شود، ابراز نگرانی کردند.

این سه کشور اعلام کردند که برگزاری این همه‌پرسی همه «دستاوردها و تلاش‌های» عراق در مبارزه با گروه حکومت اسلامی، داعش، را «در معرض مخاطره بزرگ قرار خواهد داد.»

در این بیانیه، همچنین اعلام شده که انجام همه‌پرسی در اقلیم کردستان «بر خلاف قانون اساسی عراق است و خطر مناقشات جدیدی را در منطقه دامن می‌زند که تجربه نشان داده است که مهار آن‌ها به سادگی میسر نخواهد بود.»

مقامات حکومت اسلامی ایران، همچنین تهدید کرده‌اند که جدائی اقلیم کردستان از عراق به معنای «پایان یافتن» تمام توافقات نظامی و امنیتی دو طرفه و همچنین «مسدود شدن همه گذرگاه‌های مرزی» ایران با این اقلیم است.

رجب طیب اردوخان، رئیس جمهوری ترکیه، نیز گفته است که این کشور به دلیل همه‌پرسی استقلال اقلیم کردستان، اعمال تحریم علیه این اقلیم را مدنظر قرار خواهد داد. رجب طیب اردوخان، روز چهارشنبه ۲۰ سپتامبر هشدار داد که این کشور تصویب تحریم‌هایی علیه منطقه خودمختار کردستان عراق را بررسی خواهد کرد. شورای امنیت ملی ترکیه و کابینه ترکیه قرار است روز جمعه در مورد نوع تحریم‌هایی رایزنی کنند که ترکیه «می‌تواند یا اگر بخواهد می‌تواند» علیه اقلیم خودمختار کردستان تصویب کند. اردوخان چهارشنبه ۲۹ شهریور در حاشیه اجلاس سالانه مجمع عمومی سازمان ملل در نیویورک تأکید کرد که این تحریم‌ها «بی‌تردید پیش‌پا افتاده نخواهد بود.»

معاون نخست‌وزیر ترکیه هم به بارزانی هشدار داده است که «با آتش بازی نکنند. بکیر بوزداغ روز سه‌شنبه گفت: «کار درست دست برداشتن از بازی با این آتش، رجوع به عقل سلیم و لغو همه‌پرسی است.»

جواب بارزانی خطاب به اردوخان و سپاه پاسداران ایران

«مسعود بارزانی» رئیس حکومت کردستان عراق در سخنانی، در حالی که تأکید کرد اربیل در پی مشکل آفرینی با همسایگان خود نیست، گفت که علاقه‌مندی همسایگان کردستان (حکومت‌های ایران و ترکیه) به حفظ اتحاد عراق برای او تعجب‌آور است.

به گزارش وبگاه «روداو»، بارزانی در گردهم‌آیی در استان دهوک گفت: «خواهان بهترین روابط با همسایگان خود بوده و تمایلی به ایجاد هرگونه مشکل بین خود و همسایگانمان نداریم. بیست و پنج سال است که ثابت کرده‌ایم عاملی برای صلح، رفاه و همزیستی بوده و تهدیدی علیه هیچ‌کس نیستیم.»

رئیس حکومت کردستان عراق، در ادامه افزود: «اما موردی که موجب تعجب شده این است که ای کاش می‌فهمیدیم از چه زمانی شما آن‌قدر نگران تمامیت ارضی و استقلال عراق شده‌اید؟ این مسأله برای ما مهم است که چگونه این موارد این روزها برای همسایگان ما مهم شده‌اند.»

پدیده خشونت، قتل، زن‌ستیزی، بیکاری و فقر در اقلیم کردستان عراق

پدیده قتل و خشونت در اقلیم کردستان عراق، روند رو به رشدی داشته و سیر اتفاقات یک ماه گذشته به‌ویژه نگرانی مردم را افزایش داده است. به گزارش خبرگزاری‌های اقلیم کردستان عراق، ۱۶ تیر ۹۶، مسؤول شاخه علمای حزب جماعت اسلامی کردستان عراق در شهر قلاذزی به ضرب گلوله افراد ناشناس کشته شد.

ریبوار حمد سخن‌گوی حزب جماعت اسلامی کردستان عراق، اعلام کرد که ماموستا حازم صدیق مشهور به ملا احمد دیری پس از بازگشت از نماز جمعه در مجاورت منزل خود کشته شده است.

در درگیری و نزاع دسته‌جمعی در بخش رزگاری از توابع شهرستان کلار دو کشته و سه زخمی بر جای گذاشت. علی جمال قدوری سخن‌گوی پولیس گرمیان ضمن تأیید این موضوع از دستگیری ۸ نفر خبر داده است.

این در حالی است که در شهرستان سوران از توابع استان اربیل نیز دختری ۱۷ ساله از سوی یکی از اقوام خود به قتل رسیده است. روزین صفری بر اثر اصابت چاقو، زخمی و پس از آن از سوی ضارب خفه شده است. پولیس شهرستان چمچمال نیز خبر کشته شدن مردی ۸۰ ساله را منتشر کرده است که گفته می‌شود در منزل شخصی خود بر اثر اصابت گلوله به قتل رسیده است.

در یک ماه گذشته در شهر سلیمانیه، ۹ نفر کشته و ۷ نفر نیز به اتهام قتل این افراد دستگیر شده‌اند. از سوی دیگر سازمان حقوق بشر کردستان عراق نیز از ثبت ۲۴ مورد قتل و خودکشی در یک ماه گذشته در سطح اقلیم خبر داده است.

این آمارها حکایت از افزایش شمار جنایات به ویژه قتل در اقلیم کردستان داشته و دادستان عمومی سلیمانیه هم بر اساس آنچه که در سایت شبکه «nrt» آمده است می‌گوید که مشکل به عدم اجرای احکام دادگاه از سوی نهادهای امنیتی برمی‌گردد. از سوی دیگر افزایش مصرف مواد مخدر و روان گردان‌ها به‌عنوان یکی از عوامل افزایش جنایت قتل در اقلیم کردستان اعلام شده است، در این راستا فرمانده بخش مبارزه با مواد مخدر در آسایش سلیمانیه گفته است که لازم است تلاش‌ها در مبارزه با مصرف و تجارت مواد مخدر سرعت بیشتری پیدا کند.

افزایش پدیده قتل و خشونت‌های اجتماعی در اقلیم کردستان در حالی است که بحران اقتصادی چند سال گذشته، شمار بیکاران و فقرا را به‌طور چشمگیری افزایش داده است. نیروهای امنیتی و پولیس نیز مدام از ارتباط این مسائل با مشکلات اجتماعی سخن می‌گویند.

اخیرا وزیر برنامه‌ریزی حکومت اقلیم کردستان عراق، با اشاره به افزایش سه درصدی فقر در این منطقه از شمال عراق، روند فقر در آن را صعودی دانست.

پیش‌تر علی سندی میزان فقر را در شمال عراق ۲۸ درصد اعلام کرد بود که با اضافه شدن رقم سه درصدی جدید، میزان فقر عملاً به بیش از ۳۰ درصد افزایش یافته است.

سندی، استقرار بسیاری از آوارگان گریخته از مناطق شمالی عراق و سوریه، در اقلیم کردستان عراق را یکی از عوامل افزایش میزان فقر در این منطقه ذکر کرده است.

سخن‌گوی وزارت برنامه‌ریزی عراق در ژوئن ۲۰۱۶، از افزایش عمومی فقر در کل عراق خبر داد و گفت که میزان فقر در سال ۲۰۱۵ به ۲۳/۵ درصد رسیده، در حالی که این رقم در سال ۲۰۱۴ فقط ۱۵ درصد بود.

عزت عیسی مدیر کل اداری، مالی و مشاور اقتصادی نخست‌وزیری اقلیم کردستان عراق نیز در یک گفت‌وگوئی، اظهار کرده است که حدود ۱۴ درصد بیکاری در کردستان عراق وجود دارد. این در حالی است که در عراق ۲۵ درصد بیکاری وجود دارد.

۱۵ هزار نفر نیروهای ترکیه‌ای در اینجا حضور دارند. ایرانی‌ها نیز بیش‌تر در سطح کارگری در کردستان حضور دارند، نه نیروهای تخصصی و مهارتی.

برای کارهایی همچون تمیز کردن شهرها که آن را به بخش خصوصی واگذار کرده‌ایم و در دست دولت نیست. آن‌ها اقدام به پذیرش نیروی کار ارزان قیمت بنگلادشی کرده‌اند. یک کرد حاضر نیست با ماهی ۲۰۰ دالر کار کند، اما یک بنگلادشی با چنین رقمی برای کار آماده است. این از جمله امتیازاتی است که وارد کردستان عراق شده است.

در مرداد ماه سال جاری، همچنین یک نماینده پارلمان محلی اقلیم کردستان عراق از افزایش میزان خودکشی در این اقلیم خبر داد. به گزارش لوین پرس، آواز حمید نماینده حزب دمکرات کردستان عراق (پارتی) در پارلمان اقلیم گفت: «وضعیت نابسامان اقتصادی، بیکاری و مشکل مسکن و کاهش و یا قطع حقوق و اختلافات سیاسی در اقلیم کردستان و ترس از گرسنه ماندن و به‌کارگیری نادرست از شبکه‌های اجتماعی و مشکلات خانوادگی از جمله دلایل اقدام به خودکشی در اقلیم کردستان عراق هستند.»

در گزارشی که خانم آواز حمید درباره خودکشی در اقلیم کردستان منتشر کرده آمده است: «ظرف ۶ ماه ۳۰۰ مورد خودکشی و شلیک گلوله ثبت شده است.» وی در ادامه گزارش خود می‌گوید: «کاهش و یا ریشه‌کن کردن این معضل اجتماعی، تنها با تلاش سازمان‌های مرتبط انجام نخواهد شد بلکه جناح‌های سیاسی هم باید در آن مشارکت داشته باشند. باید تلاش شود هرچه زودتر راه‌حلی برای این بحران و معضل داخلی پیدا شود و گرنه روزبه‌روز شاهد افزایش آن خواهیم بود.»

از سال ۲۰۱۳، اقلیم کردستان عراق با بحران اقتصادی مواجه است. ماه‌هاست که حقوق کارکنان دوایر دولتی در اقلیم کردستان عراق به تعویق افتاده است. در شهرهای مختلف اقلیم کردستان تظاهرات اعتراضی در جریان بوده است. علاوه بر بحران اقتصادی، اقلیم کردستان با یک بحران سیاسی نیز مواجه است. دوره قانونی ریاست مسعود بارزانی بر اقلیم کردستان به پایان رسیده است و رایزنی‌ها برای توافق بر سر ادامه ریاست وی تا کنون بی‌نتیجه بوده است و اکثر احزاب و جریانات سیاسی کردستان عراق خواستار تعیین جایگزین برای وی هستند. ۴ وزیر جنبش تغییر از کابینه نیچیروان بارزانی اخراج شده‌اند. پارلمان محلی کردستان عراق، عملاً بدون فعالیت بوده و حزب دمکرات کردستان عراق به یوسف محمد رئیس پارلمان محلی که عضو جنبش تغییر است، اجازه ورود به شهر اربیل و ساختمان پارلمان را نمی‌دهد.

همچنین کمیساریای امور پناهندگان عراقی نیز مهر ماه سال ۱۳۹۵، در گزارشی اعلام کرد: سالانه بیش از ۲۰ هزار نفر که عموماً جوانان اقلیم کردستان عراق هستند برای رسیدن به اروپا اقدام به مهاجرت غیرقانونی می‌کنند. براساس آمار، از سال ۲۰۱۳ میلادی ۲۵۰ هزار شهروند کرد عراق از راه‌های غیرقانونی اقلیم را ترک کرده‌اند. آمار مهاجرت از اقلیم نشان می‌دهد، ۸۵ درصد مهاجرین را جوانان تشکیل می‌دهند که ۷۵ درصد آن‌ها مرد و بقیه زن هستند.

فاجعه انسانی شنگال (سنجار)

با وجود بحث‌های زیاد بر اجرای فرماندوم در مناطق مورد مناقشه همچون کرکوک، خانقین و ...، اما تا آنجا که به «شنگال» برمی‌گردد اسمی برده نشده است. هم‌اکنون بخش مهمی از منطقه شنگال و شهر در دست نیروهای ایزدی

نزدیک به پ.ک.ک است. این نیروها اعلام کرده‌اند که این مناطق را به‌صورت خودمدیریتی دموکراتیک همچون کانتون‌های روژاوا، اداره می‌کنند. هرگونه مداخله مستقیم از سوی بارزانی در این مناطق می‌تواند به حساسیت‌های سیاسی و حتی درگیری‌های نظامی بینجامد که به نفع بارزانی و طرفداران رفراندوم نیست. از طرف دیگر، روشن است که چند درصد از مردم شنگال، موافق شرکت در این هم‌پرسی هستند.

چرا که در سال ۱۳۹۳ - ۲۰۱۴، حدود ۴۰ هزار ایزدی ساکن شهرهای کردنشین اطراف موصل بعد از فرار تلاش کردند که خود را به اقلیم کردستان عراق برسانند. آن‌ها در محاصره بودند و تعدادی بر اثر گرسنگی و تشنگی جان سپردند.

یک سخن‌گوی جامعه ایزدیان عراق گفته است که ده‌ها هزار نفر از پیروان این آئین بعد از تصرف شهرهای کردنشین شمال غرب عراق توسط داعش از محل زندگی‌شان گریخته‌اند.

جوهر علی‌بیگ به خبرگزاری آسوشیتدپرس گفت که حدود ۴۰ هزار ایزدی ساکن شهرهای کردنشین شنگال (سنجار) و زمار در اطراف موصل بعد از فرار تلاش می‌کنند که خود را به اقلیم کردستان عراق برسانند.

شمار زیادی از این افراد که از خانواده‌های کرد ایزدی (یزیدی) هستند، بعد از فرار از دست داعش به کوه‌های اطراف پناه برده‌اند، اما همچنان در محاصره هستند.

منابع خبری گزارش دادند که تعدادی از آن‌ها به دلیل گرسنگی و تشنگی در کوه‌ها جان خود را از دست داده‌اند.

سازمان ملل متحد یکشنبه ۳ اوت ۲۰۱۴، از آواره شدن ۲۰۰ هزار نفر در این منطقه خبر داده بود و گفته بود که بسیاری از بی‌جاشدگان پیروان آئین ایزدی هستند.

سازمان ملل متحد نسبت به وقوع یک «تراژدی انسانی» در این منطقه هشدار داده و گفته است که آوارگان نیاز فوری به مواد اولیه مانند آب و غذا و دارو دارند.

همان زمان منابع خبری، اعلام کردند که در اطراف شهر شنگال، بعد از عقب‌نشینی نیروهای پیشمرگ کرد از این منطقه، دست داعش برای کشتار بازتر شد.

بنا بر این گزارش‌ها، نیروهای کرد سوریه که با عنوان «واحدهای حفاظت خلق» شناخته می‌شوند و هم چنین گریلاهای پ.ک.ک، برای کمک به ایزدیان از مرز سوریه وارد عمل شدند.

بارزانی آن زمان که متوجه این موج آوارگان و پیامدهای آن شد تازه فرمان آزادسازی شهر سنجار را که مدت‌ها از اشغال آن توسط داعش می‌گذشت، صادر کرد. سنجار در آگوست ۲۰۱۴ به‌دست شبه نظامیان تروریست داعش افتاده بود. در همان زمان بود که سرنوشت مرگبار ساکنان غالباً ایزدی سنجار برای هفته‌ها به تیتراژ یک رسانه‌های جهان راه یافت. آن مردم در کوه‌ها اسیر شده بودند و در حالی که از نبود آب و غذا عذاب می‌کشیدند شاهد ربه شدن زنان و به قتل رسیدن مردان توسط افراد داعش بودند. در همان روزها بود که صحبت از نسل‌کشی ایزدی‌ها به دست نیروهای داعش به میان آمد اما بارزانی ظاهراً هیچ‌توجهی به انتقادهای نداشت، انتقادهایی که بر پایه آن می‌توان نتیجه گرفت که این پیشمرگ‌های تحت فرمان بارزانی بودند که نتوانستند از چهل هزار ساکن ایزدی سنجار دفاع و محافظت کنند.

حمله نظامی اسفند ماه ۱۳۹۵، پیشمرگ‌های روزاوا به شنگال حاصل توافق بارزانی و اردوخان است و هدف آن کنترل تنها دروازه ارتباطی شنگال با کردستان سوریه است. یگان‌های مدافع شنگال اجازه اشغال این دروازه را به نیروهای وابسته به بارزانی نمی‌دهند.

به گزارش خبرگزاری فرات، مجلس موسسان شنگال با صدور بیانیه‌ای تحرکات نظامی پیشمرگ‌های روزاوا در مناطق تحت کنترل یگان‌های مقاومت شنگال را محکوم و خاطر نشان کرد که این اقدام ثمره توافق بارزانی و اردوخان است.

در این بیانیه آمده است: گروه‌هایی که از سوی مسعود بارزانی نام «پیشمرگ روزاوا» به آنان اطلاق می‌شود، با خودروهای زرهی و اسلحه‌های سنگین با توسل به زور خواهان ورود به شهرک خانه سور در شنگال هستند. این مناطق تحت کنترل نیروهای «یگان‌های مقاومت شنگال (ی.ب.ش)» است. مردم به‌خوبی می‌دانند که این منطقه از دو سال و نیم پیش در کنترل مبارزان ی.ب.ش/ی.ژ.ش قرار دارد و داعش به‌تمامی در این منطقه پاک‌سازی شده است. به‌همین دلیل نیروهای ی.ب.ش از ورود گروه مذکور جلوگیری به‌عمل آوردند. هدف این گروه جنگ با داعش نیست. اگر هدف جنگ با داعش باشد این گروه باید به بخش شرقی شنگال رفته و از آنجا جنگ با تروریست‌های داعش را آغاز کند.

مابین شنگال و کردستان سوریه تنها دروازه‌ای که اکنون باز است همین منطقه خانه سور است و پیشمرگ‌های روزاوا در صدد اشغال این دروازه هستند. این طرح در نشست مسعود بارزانی و رجب طیب اردوخان برنامه‌ریزی شده است. دروازه دیگر این منطقه به نام «دروازه سحیلا» از دو سال پیش بر روی شنگال مسدود شده است. به دلیل وجود عناصر داعش در مناطق دیگر هم رابطه چندان با عراق وجود ندارد. به همین دلیل گروه وابسته به بارزانی خواهان اشغال تنها دروازه باز شنگال و بستن آن است تا به این وسیله مردم شنگال را کاملاً در محاصره قرار دهد. این اقدام بنابه درخواست اردوخان از سوی مسعود بارزانی برای وابسته نمودن خلق شنگال است. به گروه‌های وابسته به بارزانی اجازه نخواهیم داد که به این منطقه وارد شوند. ما همچون جامعه شنگال وجود نیروهای پیشمرگ را در حد فاصل شنگال و کردستان سوریه تحت هیچ شرایطی نمی‌پذیریم. (۱۳۹۵/۱۲/۱۳)

عصر روز پنجشنبه دوم مارس ۲۰۱۷، صدها تن از نیروهای «پیشمرگه روژ» که سال ۲۰۱۲ از سوی وزارت پیشمرگه اقلیم کردستان ایجاد شدند، به مرز با سوریه اعزام شدند. اما ساعاتی بعد از آن با «یگان‌های مدافع شنگال» که مورد حمایت حزب کارگران کردستان (پ.ک.ک) هستند درگیر شدند.

اعزام نیروهای «پیشمرگه روژ» به مرز با سوریه، که جرقه آغاز درگیری‌ها بود، تنها دو روز بعد از سفر مفصل مسعود بارزانی به آنکارا و چند روز بعد از دیدار او با نخست‌وزیر ترکیه در حاشیه کنفرانس امنیتی مونیخ صورت گرفت؛ موضوعی که باعث شد برخی از ناظران وقایع اخیر را به ترکیه نسبت دهند.

در اوت ۲۰۱۴، زمانی که داعش به منطقه شنگال حمله کرد، نیروهای نظامی پیشمرگه اقلیم کردستان، این منطقه را بدون کمترین مقاومتی ترک کردند. بعد از اشغال کامل منطقه از سوی داعش، نیروهای پ.ک.ک با ایجاد یک گذرگاه برای تردد، شمار زیادی از ایزدی‌ها را نجات دادند. در این حادثه، تعداد از گریلاهای پ.ک.ک جان باختند. این نیروها، سپس با انتقال بخشی از ایزدی‌ها به کردستان سوریه به آموزش نظامی آن‌ها برای مقابله با داعش پرداختند و چندین گردان نظامی متشکل از زنان و مردان ایزدی را برای دفاع از شنگال تشکیل دادند.

بر اساس گزارش نهادهای بین‌المللی تا زمان حمله داعش، منطقه شنگال در کنترل نیروی پیشمرگه اقلیم قرار داشت. نیروهای پیشمرگه مستقر در شهر، عمدتاً وابسته به حزب دمکرات کردستان بودند که قبل از رسیدن داعش به شنگال، آن‌جا را ترک کرده و مردم شهر را بی‌دفاع گذاشته بودند.

از آن زمان، اختلاف بر سر حاکمیت شنگال، به یکی از اصلی‌ترین موارد اختلاف پ.ک.ک و حزب دمکرات کردستان عراق تبدیل شد. مسعود بارزانی بارها گفته است حضور هیچ نیروی دیگری را در شنگال نخواهد پذیرفت. مراد کاربلان، از رهبران پ.ک.ک نیز تأکید کرده تا زمانی که ایزدی‌های شنگال در خطر باشند از این منطقه خارج نخواهند شد.

شنگال که در زمان حمله داعش، هیچ نیروئی از آن دفاع نکرد، حالا و در شرایطی که ظاهراً آزاد شده، به محل استقرار دست‌کم ۱۵ سازمان مسلح تبدیل شده است. علاوه بر دو نیروی مورد حمایت اتحادیه میهنی، نیروی پولیس عراق و گروهی از نیروهای مستقل ایزدی، سایر سازمان‌ها به پ.ک.ک و حزب دمکرات کردستان عراق متصل هستند.

۲۵۰۰ شرکت‌های خارجی در اقلیم کردستان

مقامات کردستان عراق، گفته‌اند که از قریب به ۲۵۰۰ شرکت خارجی که برای فعالیت‌های سازندگی، تجارتي، صادرات، واردات و اقتصادی ظرف یک دهه گذشته در اقلیم کردستان به ثبت رسیده‌اند، بیش از ۲۰۰۰ واحد آن تعلق به ترک‌ها دارد. امریکائی‌ها و انگلیسی‌ها در حال تأسیس دانشگاه‌های وابسته به مرکز علمی متغیر کشورهایشان هستند. تلویزیون الجزیره به همراه سایر رسانه‌ها «آفیس» زده‌اند. حضور همه بالاخص ترک‌ها، امریکائی‌ها و اروپائی‌ها بسیار محسوس است.

ذخیره نفتی اقلیم کردستان

بر اساس گزارشی از مرکز بین‌المللی تحقیقات صلح IPSC، ذخیره نفت خام اقلیم کردستان با ذخیره نفت خام در لیبی برابری می‌کند و همچنین گاز طبیعی اقلیم نیز با ذخیره گاز کشور قزاقستان.

بیوار خنسی، یکی از متخصصین حوزه نفت و گاز و مشاور اقتصادی حکومت اقلیم کردستان در این رابطه گفته است: «تخمین‌های موجود حاکی از وجود ۶۰ درصد نفت خام در حوزه دریای خزر، شمال آفریقا و کشورهای خلیج فارس است و در عراق و اقلیم کردستان نیز تا سال ۲۰۱۱، ذخیره نفت خام ۱۱۲ میلیارد بشکه نفت تخمین زده شده است. بیوار خنسی، با تکیه بر اطلاعات وزارت نفت عراق تصریح کرده است که ذخیره نفت در عراق در حال حاضر به ۱۵۰ میلیارد بشکه رسیده است که این میزان ۱۱ درصد ذخیره نفت در کل جهان است و ذخیره نفت اقلیم کردستان عراق نیز پنج درصد ذخیره کل جهان را شامل می‌شود.

مشاور اقتصادی دولت اقلیم کردستان بر اساس بررسی‌ها و تحقیقاتی که انجام داده است، می‌گوید: وزارت منابع طبیعی اقلیم کردستان اعلام کرده است که ذخیره نفت خام در این منطقه (اربیل، سلیمانیه و دهوک)، ۴۵ میلیارد بشکه است که در ۵۲ بلوک واقع شده است؛ اما بنابر پیش‌بینی من این میزان بسیار بیشتر از میزان اعلام شده توسط وزارت منابع طبیعی اقلیم است و به ۶۰ میلیارد بشکه نیز می‌رسد.

راژان میران، یکی از تحلیل‌گران وزارت منابع طبیعی اقلیم در کنفرانس «پروژه های کردستان»، که ۱۱ ژوئن ۲۰۱۷، در اربیل برگزار شد، اعلام کرد: تاکنون ۱۹۰ میلیون بشکه نفت تولید شده است که تولید ۷۰ میلیون بشکه آن در سال ۲۰۱۲ صورت گرفته است.

بلوک نفتی استان اربیل متشکل از ۱۳ بلوک نفتی است که بلوک طاق طاق، سارتا، اربیل (دمیرداغ)، اربیل، خورمه‌له، قوشتپه، ملاعمر، شورش، حریر، پیرمام، بنه‌باوی، بلوک صفین، اربیل را شامل می‌شود.

شرکت نروژی (DNO) که در حوزه تولید و استخراج نفت مشغول به فعالیت است نیز اعلام کرده است که میزان نفت خام میدان نفتی تاوکی در اقلیم کردستان نسبت به سال گذشته، ۴۰ درصد افزایش یافته است.

بیژن مظفر، مدیر شرکت (DNO) در بیانیه‌ای که در روزنامه UP Stream در بخش اخبار نفت و گاز منتشر شده است، اعلام کرده که ذخیره میدان نفتی تاوکی، ۴/۹۶ میلیون بشکه نفت و ۱/۱۴۰ میلیارد مکعب گاز است.

این شرکت اعلام کرده است که بر اساس تخمین‌های موجود در مرحله دوم حفاری، اکتشاف نفت در میدان‌های بنینا و بستوره در اربیل به ۱/۴۲ میلیون بشکه خواهد رسید.

احتمال توقف صادرات نفت اقلیم کردستان از طریق ترکیه در صورت برگزاری همه پرسی

برخی تحلیل‌گران معتقدند استقلال اقتصادی اقلیم کردستان به واسطه صادرات نفت از طریق ترکیه به‌دست آمده و ممکن است ترکیه در واکنش به برگزاری همه‌پرسی استقلال مانع ادامه صادرات نفت اقلیم شود. در این صورت قدرت اقتصادی اقلیم کردستان از میان خواهد رفت.

به نقل از روزنامه «بنی شفق» چاپ ترکیه، یک تحلیل‌گر حوزه انرژی معتقد است قدرت اقتصادی حکومت اقلیم کردستان عراق که ناشی از صادرات نفت از طریق ترکیه است، در صورت پافشاری اربیل بر برگزاری همه‌پرسی استقلال و نادیده گرفتن مخالفت حکومت ترکیه با این اقدام، به خطر خواهد افتاد.

ولکان اوزدمیر رئیس انستیتوی بازارها و سیاست‌های انرژی می‌گوید: توافقات تقسیم درآمد حاصل از فروش نفت به هم خورده و اعتبار خود را از دست داده است. در سه سال و نیم گذشته اربیل نفت خود را از طریق ترکیه و مستقل از بغداد در بازارهای بین‌المللی عرضه کرده است.

به عقیده اوزدمیر، وضعیت منابع نفتی کرکوک ممکن است، آتش درگیری میان اربیل و بغداد را شعله‌ور کند. ولکان درباره تأثیر ترکیه در اقتصاد اقلیم کردستان چنین می‌گوید: «ترکیه قدرت مهمی در دست دارد: تجارت نفت از طریق

خاک این کشور انجام می‌شود. زمانی که قیمت نفت به بشکه‌ای ۶۰ دلار نزدیک می‌شد، اربیل با کمک همین تجارت و ترکیه توانست از نظر اقتصادی مستقل و از بغداد بی‌نیاز شود. اگر ترکیه با این استقلال مخالف باشد می‌تواند انتقال نفت را منتقل کند که البته آسان نیست. و اگر متوقف شود اقلیم کردستان قدرت اقتصادی خود را از دست خواهد داد.»

در همین حال آگوزهان آکینر رئیس مرکز مطالعات سیاست و استراتژی انرژی ترکیه نیز معتقد است، حکومت اقلیم کردستان به حمایت ترکیه نیاز دارد.

آکینر می‌گوید: حکومت مرکزی عراق از سال ۲۰۱۴، سهم ۱۷ درصدی کردستان را از فروش نفت نداده و در مقابل حکومت اقلیم کردستان نیز همه درآمد حاصل از فروش نفت خود را ذخیره کرده و از تقسیم آن با بغداد خودداری کرده است. به باور آکینر این نشانه تضاد عمیق میان دو طرف است و این تضاد تا زمانی که توافق و ثبات ایجاد نشود، به طول خواهد انجامید.

دوره ۱۴ ساله ریاست مسعود بارزانی در اقلیم کردستان عراق!

در طول ریاست بیش از ۱۴ ساله مسعود بارزانی بر اقلیم و به ویژه در چند سال گذشته و دوران جنگ با داعش و دخالت‌های آمریکا و اروپا در مبارزه با تروریسم، نقش اقلیم کردستان به سرعت اهمیت یافته و بسیاری از این کشورها وارد مناسبات مستقیم با دولت اقلیم شده‌اند. اما واقعیت این است که اکثر کمک‌های تسلیحاتی و دیگر کمک‌هایی که این کشورها به دولت اقلیم ارائه داده‌اند، از طریق مسعود بارزانی مستقیماً به دست حزب دموکرات می‌رسد و به این ترتیب حزب دموکرات خود را به قدرتمندترین حزب به لحاظ نظامی مبدل ساخته است. ارگان‌های حساس دولتی مانند سازمان امنیت کردستان در انحصار پسر بزرگ مسعود بارزانی «مسرور بارزانی» است و برادر زاده‌اش «نیچیروان بارزانی» هم پست نخست وزیری اقلیم را در دست دارد.

در واقع می‌توان گفت که تمامی مناصب مهم و تعیین‌کننده در اقلیم کردستان در اختیار خانواده بارزانی قرار دارد. سه نفر یاد شده در بالا یعنی مسعود، مسرور و نیچیروان بارزانی در مجموع ۵۸ پست و مقام دولتی را در اختیار دارند. (مسعود بارزانی ۲۵ پست، پسرش مسرور بارزانی ۱۸ پست، و برادر زاده‌اش نیچیروان بارزانی ۱۵ پست)

رابطه اقلیم با سران کشورهای اروپایی و آمریکا نیز صرفاً در انحصار خانواده بارزانی بوده و برای روابط با این کشورها در سطوح پائین‌تر از کادرهای حزب دموکرات استفاده می‌شود. معاملات نفتی و داد و ستدهای کلان نیز به‌عنوان یک منبع درآمد سرشار در انحصار خانواده بارزانی و سران حزب دموکرات است. تصادفی نیست که حزب حاکم در مقابل طرح شفاف‌سازی پرونده‌های نفتی و اصلاحاتی در وزارت دارایی از طرف «نوشیروان مصطفی» رهبر «جنبش تغییر» برای روشن ساختن منابع درآمد نفتی منطقه اقلیم و نحوه توزیع آن‌ها واکنش تند و خشمگینانه‌ای از خود نشان داده و «جنبش تغییر» را متهم به حزبی هرج و مرج طلب کرده که در پس همه حرکات و اعتراضات توده‌ای مشغول توطئه‌چینی بوده و به‌همین خاطر برای اعاده آرامش در منطقه اقلیم «جنبش تغییر» باید از صحنه سیاسی کردستان عراق حذف شود.

پایه‌های استدلال موافق و مخالف کردستان

اساساً یک پایه مهم و اصلی استدلال سیاسی و اجتماعی موافقان همه‌پرسی برای استقلال کردستان از عراق، این است که می‌توان با استفاده از فرصت به‌دست آمده داخلی و منطقه‌ای و بین‌المللی پس از شکست داعش و همچنین اختلافات حل نشده اقتصادی و سیاسی و نظامی با دولت مرکزی عراق از «حق تعیین سرنوشت» استفاده کرد و به «دولت-ملت»

مستقل کنونی کردستان، وجهه قانونی داخلی و بین‌المللی داد تا بیش از گذشته، به مثابه یک کشور مستقل از امکانات اقتصادی، سیاسی، نظامی، حقوقی و بین‌المللی را همراه خود آورد تا بتوان از این مشکلات عدیده کردستان عبور کرد. اما طرف مقابل و مخالف این استدلال می‌گوید که «دولت - ملت» برآمده از مشکلات موجود نمی‌تواند مشکلات کردستان را حل و فصل کند و حلال تمام این همه گیروگرفت‌ها، معضلات و معضلات و بحران‌ها موجود و در پیش باشد. طرفداران این استدلال بر این عقیده‌اند که دولت احتمالی جدید موجب بدتر شدن اوضاع اقتصادی، سیاسی و امنیتی موجود، به تشکیل یک حکومت موروثی مستبد منجر خواهد شد که تمام فشار آن همچون دوره سابق و کنونی، به کارگران، زنان، کودکان، سالمندان و مردم فقیر جامعه تحمیل خواهد شد. مشکلات و معضلاتی همچون فساد گسترده طبقه حاکم، اختلاف‌های عمیق سیاسی میان احزاب و تقسیم کردستان به احزاب و موروثی و خانوادگی کردن منابع قدرت و سرکوب آزادهای فردی و جمعی و اهمیت ندادن به وضع زیست و زندگی و اشتغال مردم و رفاه و خدمات و... سیاست‌های اقتصادی و دریافت حدود ۱۲ میلیارد دلار از حکومت مرکزی با حساب ۱۷ درصدی از بودجه کل عراق، به دست آوردن کمک‌های زیاد از دولت‌ها و منابع مختلف، باز هم قرض و ناتوانی از پرداخت حقوق کارمندان و پیشمرگان و بیکاری و فقر فزاینده نفس اکثریت مردم محروم کردستان را بند آورده است. عدم وجود شفافیت در فروش نفت و دیگر درآمدهای دولتی و باز گذاشتن دست دولت‌های منطقه از جمله حکومت اسلامی ایران و ترکیه در دخالت بر در همه سطوح تصمیم‌گیری‌های کلان و تعیین تکلیف کردن برای مردم کردستان و بستن مرزها بر روی روزه‌ها و در محاصره اقتصادی قرار دادن مردم این منطقه، همکاری و همفکری با دولت ترکیه به‌ویژه اردوخان رئیس جمهور این کشور، رفت و آمد و استقرار نیروهای نظامی - امنیتی آن‌ها در اقلیم کردستان، تداوم طرح‌های سیاست اختناق و ارباب و قتل مخالفان و حتی تعطیل کردن مجلس با استفاده از نیروی نظامی و ارباب حزب دموکرات کردستان به ریاست مسعود بارزانی، از جمله کارنامه ۲۶ ساله این «دولت - ملت» خودی کردی است!

البته مخالفان رفراندوم استقلال را نیز نباید یک‌دست فرض کرد، چرا که برخی از آن‌ها از پایه با مساله راه حل دولت-ملت مخالفند و برخی دیگر نظیر جنبش گوران و جماعت اسلامی بر این باورند که همچنان راه حل تشکیل کردستان مستقل در عراق یک خواسته مشروع، ممکن و لازم است. اما آن‌ها بر این نکته پای می‌فشارند که باید ابتدا ملزومات اقتصادی، سیاسی و حقوقی استقلال را فراهم کرد و سپس در نتیجه مذاکراتی منطقه‌ای و بین‌المللی خواست استقلال پیگیری شود.

جمع‌بندی

همپرسی استقلال کردستان با شرکت شهروندان کرد عراقی مقیم خارج این کشور از ۲۳ سپتامبر - اول مهر در خارج از عراق آغاز شده است. کردهای عراق مقیم چین، نخستین شرکت‌کنندگان در این همپرسی هستند.

همپرسی در عراق دوشنبه ۲۵ سپتامبر - سوم مهر ماه، در چهار منطقه اربیل، سلیمانیه، دهوک و کرکوک برگزار خواهد شد. دستکم پنج و نیم میلیون نفر واجد شرایط شرکت در این همپرسی‌اند.

ساعتی پیش بافل طالبانی فرزند جلال طالبانی و عضو دفتر سیاسی حزب «اتحادیه میهنی کردستان» عراق، از تعویق همپرسی جدائی و قبول پیشنهاد امریکا خبر داده بود. اما بعدتر تلویزیون رودار، نزدیک به حزب دموکرات کردستان، خبر تعویق همپرسی را به نقل از مسعود بارزانی رئیس اقلیم تکذیب کرد.

در جمع‌بندی می‌توان گفت سؤال اساسی این است بعد از این که همپرسی رای آورد و اقلیم کردستان به لحاظ حقوقی نیز مستقل شد، آیا وضعیت مردم کردستان عراق، بهتر از گذشته خواهد شد؟ خیلی ساده جواب منفی است.

چرا که نتیجه این همپرسی باز هم به نفع آن احزاب و گرایشاتی تمام خواهد شد که ۲۶ سال است به‌نوعی «قدرت» و «دولت مستقل کردی» خود را دارند و با وجود کسب میلیاردهای دالر درآمد و «دولت خودی»، هیچ تاج گلی بر سر مردم کردستان نرده‌اند، بلکه فقر و بیکاری و مردسالاری و کودک‌آزاری و به‌طور کلی بی‌حقوقی اکثریت مردم، در این منطقه غوغا می‌کند و هر آنچه تجملات و برو و بیانی در این منطقه می‌بینیم عمدتاً در دست اعضا و کادرهای بالای دو حزب بزرگ و سنتی کردستان، یعنی حزب دموکرات کردستان (پارتی) به ریاست مادام‌العمر مسعود بارزانی و ارثی، حزب اتحادیه میهنی (کیتی) به رهبری مادام‌العمر جلال طالبانی، متمرکز است. البته در این میان سه حزب دیگر نیز در پارلمان اقلیم کردستان حضور دارند که دو حزب مذهبی و حزب سوم به نام «جنبش تغییر» یا همان «حزب گوران» است که عمدتاً از اتحادیه میهنی انشعبا داده است.

با این وجود، اگر کسی از من درباره همپرسی کردستان سؤال کند بدون هیچ گونه اما و اگری صریحاً می‌گویم: بی‌تردید این همپرسی حق مسلم مردم کردستان عراق است. چرا که مردم این منطقه شدیداً تحت ستم حاکمیت اسلامی عراق قرار دارد.

دولت اقلیم کردستان، با وجود بودجه‌ای که تا چند سال پیش از دولت مرکزی بغداد دریافت می‌کرد و چه سرمایه‌گذاری‌هایی که احزاب حاکم کرده‌اند اما واقعیت این است که نتوانسته چالش‌های معیشتی مردم را رفع کند، به گونه‌ای که طی سال‌های اخیر راهپیمایی‌هایی در اعتراض به عملکرد ناموفق دولت اقلیم کردستان در حوزه مالی و اقتصادی برگزار شده است. به‌نظر می‌رسد، بارزانی با طرح برگزاری همپرسی تلاش می‌کند، بر مشکلات داخلی این منطقه سرپوش بگذارد و در عین حال از بغداد امتیازات بیش‌تری بگیرد.

با توجه به این‌که تا کنون هم از سوی مقامات پارتی و هم یکیتی در رابطه با این همپرسی اما و اگرهایی و امکان‌سازش‌هایی با حکومت مرکزی و تضمین امریکا و سازمان ملل، پیش کشیده شده است؛ احتمالاً سناریوهای زیر برای تحلیل آینده اقلیم کردستان مطرح باشد:

۱- عقب‌نشینی و سازش با حکومت مرکزی در مقابل گرفتن امتیاز؛ از این منظر مقامات اقلیم کردستان، به‌ویژه در شرایطی که همه حکومت مرکزی عراق و هم بازیگران اصلی منطقه‌ای و بین‌المللی و حتی دبیرکل سازمان ملل متحد، مخالف برگزاری همپرسی در کردستان عراق هستند، با این اقدام به‌دنبال امتیازگیری از دولت مرکزی و تحت فشار قرار دادن آن جهت اجرای برخی مفاد قانون اساسی که مرتبط با کردهاست، هستند. از جمله خواسته‌های اقلیم کردستان در این زمینه تلاش برای پذیرش همپرسی در کرکوک، طبق اصل ۱۴۰ قانون اساسی از سوی دولت مرکزی و پرداخت سهم ۱۷ درصدی کردستان و داشتن سهم بیش‌تر رد پارلمان و دولت مرکز عراق و...

۲- فشار بر دولت مرکزی به منظور اعطای خودمختاری وسیع‌تر. لازم به ذکر است که اقلیم کردستان عراق، در دوره‌های گذشته، توافق‌نامه‌های متعددی را با دولت‌های مرکزی عراق منعقد کرده است که از جمله آن‌ها می‌توان به توافق‌نامه مارس ۱۹۷۰ میلادی اشاره کرد که به موجب آن برای اولین بار، خودمختاری کردستان عراق تصریح شده بود. اگرچه پیش از آن در ماده سوم قانون اساسی موقت ۱۹۵۸ میلادی عراق که در زمان عبدالکریم قاسم تدوین شده بود، به‌صورت ضمنی به مسأله خودمختاری کردها اشاراتی شده بود. در واقع در سال ۱۹۹۱، پس از فروپاشی شوروی و حمله آمریکا به عراق با هدف تپائی «نظم نوین جهانی» پسا شوروی، با استفاده از این ماده اقدام به برقراری منطقه پرواز ممنوع در اقلیم کردستان کردند.

بی‌تردید این تجارب به‌مثابه اولین گام‌های «استقلال» طلبانه کردها در عراق بود که با تدوین قانون اساسی جدید در سال ۲۰۰۵ میلادی و پذیرش نظام فدرالی در این کشور تکمیل گردید. گفتنی است که قانون اساسی سال ۲۰۰۵، بسیار فراتر از سابق دست اقلیم باز گذاشت.

۳- متوسل شدن به سازمان ملل؛ در این سناریو مقامات اقلیم کردستان عراق با الگوی‌گیری از تجربه فلسطین اشغالی سعی در به‌رسمیت شناختن خود با کمک سازمان ملل خواهند نمود. اما این الگو اولاً به لحاظ تاریخی - سیاسی بسیار متفاوت بود و دوماً اکنون دبیرکل سازمان ملل، پیشاپیش با انتشار بیانه‌ای، مخالفت خود با این همه‌پرسی و استقلال کردستان عراق را ابراز داشته است.

۴- اعلام یک طرفه استقلال؛ این وضعیت ظاهراً بسیار ساده به‌نظر می‌آید و صرفاً با صدور یک بیانه از سوی دولت اقلیم کردستان، استقلال اعلام خواهد شد. اما به دلیل مخالفت حکومت مرکزی عراق و دولت‌های همسایه آن، یعنی ایران و ترکیه، با تشکیل دولت مستقل کردی در همسایگی خود، شاید بیش‌ترین هزینه را بر آینده اقلیم کردستان تحمیل خواهند کرد.

به‌طوری کلی می‌توان گفت که فارغ از هر یک از سناریوهای یادشده بالا، اجرای همه‌پرسی موضوع مسأله کرد و کردستان را در منطقه خاورمیانه وارد مرحله جدیدی خواهد کرد. چرا که طرفداران همه‌پرسی، به‌خوبی آگاهند که در صورت عملی شدن اقدام مشترک ایران و ترکیه مبنی بر بستن مرزهای خود با اقلیم کردستان و همچنین ادامه مخالفت و یا ملاحظات امریکا و موضع مخالف دبیرکل سازمان ملل متحد با اجرای همه‌پرسی، وضعیت سختی در برابر مردم اقلیم قرار خواهد گرفت.

با این حال، این حق طبیعی مردم کردستان عراق است که درباره سرنوشت خود، مستقیماً خودشان تصمیم بگیرند و باید هرگونه دخالت در امور داخلی این منطقه را با محاصره اقتصادی و یا تحمیل یک موقعیت فوق‌العاده جنگی و نظامی از هر طرف را محکوم کرد.

یکشنبه دوم مهر [میزان] ۱۳۹۶ - بیست و چهارم سپتامبر ۲۰۱۷